Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

эмнай 1921 оной
бриин 21-һээ гарана | № 132 (13621) | 1974 оной июниин 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ҺУНГАЛТЫЕ АЖАЛАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТААР УГТАЯ

Һунгагшын үгэ

МИНИИ ДЭЭДЫН ЖАРГАЛ

Судна бүтээлгын заводой ажалай ветеран, Ажалай Улаан Тугай орденто гагнууршан Александр Семенович ЮРЧЕНКО:

...7 ондо Совет арад зон ...нгөө дээдын органой ...ын депутадуудта кан...дай түлөө түрүүшын...уугаа үгэхөө һунгал...частогууд тээшэ ошоо ... Тэрэ тоодо арбан най...һа һая хүсэһэн бишье ...гүрэнэй дүүрэн эрхэтэ ...ин боложо, омог до...алхалалсаа һэм. Тиихэ...ии ажалай намтар һаял... ябаа. Гэр бүлынгөө ... хараха хүниинь бай...һэн хаб. Уданшьегүй ... һарын ФЗУ дүүргээд, ...Үдын судна бүтээлгын ... 1938 ондо гагнагшаар ...эм. Тэрэ сагһаа хойшо ... болотор лэ энэл завод...элнэб.

...авод бидэ хоёр бэе бэе...шартай болошоо бэшэ ...да, — гээд Александр ...ич шоглон энеэгээд, ... завод лэ минии хоёр...р болоо юм даа, хоюу...рдилдэжэ ябаад лэ ...г, ургадаг гээшэбди.

... юһэн наһатайхан ...н ерэхэдэ, заводшье ..., һая хүл дээрээ га...һан юм. Заводто хү... эхилхэлээрээ гэртэхи...э үеынхеэр, яһала һа...хидхон гэртэ оруу...өөрөөшье ажалдаа дажа, нүхэдөө оложо, хүдэлмэришэдэй зэргэдэ зогсохо эрхээ оложо эхилээ һэм.

Амгалан тайбан хүгжэн байһан Совет орондомнай 1941 ондо хархис муухай фашис дайсан добтолон ороо бэлэй. Манай завод бүхы совет арадтай хамта Эхэ ороноо хамгаалхаа бодоо һэн. Бишье түрүүшүүлэй тоодо дайнда мордооб. Ямар түргэнөөр, ямар һайханаар хүгжэн байһан ажахыемнай һандаргаа, эбдээ гээшэ һэм! Теэд совет арад Коммунис партиин ударидалга доро хархис дайсанаа илажа гараад, Эхэ ороноо, ажахыгаа һэргээжэ захалаа һэмнай даа.

1946 ондо албанһаа табигдажа, бишье түрэл заводтоо яаран ерээ һэм. Заводнай арадай ажахыда хэрэгтэй продукциyа гаргажа эхилбэ. Өөрөөшье үргэдхэгдэжэ, шэнэ цехүүдээр, оньһон техникээр хангагдаа һэн. Он жэлнүүдэй ошохо тума минийшье хуби заяанда хубилалтанууд болоһон юм. Гэр бүлэ, үхи хүүгэдтэй болооб, шэнэ байра абааб, үхибүүдни таталюургүй эрдэм бэлиг шудалжа захалаа.

1968 он минии сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугданхай юм. Тэрэ жэл гүрэн түрэмнай минии ажал, намайе хүндэлжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа бэлэй. Иимэ үндэр шанда хүртэхэб гэжэ огтошье хүлеэгээгүй һэм. Би юрэл өөрынгөө, хүдэлмэришэнэй, уялга дүүргэн ябаа ха юмбиб. Жаргаланта һайхан совет бүлэдэ түрөөд, гүрэн түрын тэдхэмжээр хүн болоод, аша харюуень юугээр харюулха байгаабиб? Хүдэлхэ, шадахыса арадайнгаа ажахыда хубитаяа оруулха ёһотой байгааб. Гүрэн түрэдөө, арад зондоо туһатай ябахамнил дээдын жаргал гэжэ тоологшоб.

Би өөрөө 1971 ондо Улаан-Үдын Советскэ районой ажалшадай депутадуудай Соведэй депутадаар һунгагдаа һэм. Тиихэдээ районойнгоо ажахын, соёл гэгээрэлэй, эрдэм сурталай хүгжэлтэдэ шадахыса хабаадалсадаг, хубитаяа оруулалсахые оролдогшо һэм. Нигэжэ заводой юрын хүдэлмэришэндэ арад зоной найдажа, гүрэн түрын хэрэгтэ хабаадалсахыемни дэбжүүлһэндэнь доторoo омогорхон ябагша һэм.

Гушан зургаан жэл нэгэ заводто хүдэлбэб. Энэ хугасаада Совет орон соо тон хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн — хүдэлмэришэн гэһэн нэрэ зэргэ олооб. Жаргалта һайхан байдал эдлэжэ ябанаб, гүрэн түрыншье удха шанартай асуудал шиидхэлсэжэ үзөөб, арадай депутадуудайшье түлөө баяр баясхаланта оршон байдалда дуугаа үгэдэгби. Гансал Совет гүрэн соо, совет засагай үедэ юрын хүдэлмэришэн нимэл хүндэтэй байха байнал даа. Мүнөө гурбан һара болоод, пенсидэ гараха болоһондоо, бага зэргэ шаналнаб. Ажалгүй үлэжэ, хоолойгоо тэжээжэ шадахагүй болошохо бэшэ ааб даа. Гүрэн пенсионернүүдээ баһал ехээр хүндэлдэг гээшэ. Харин түрэл заводтоёо, дүтын нүхэдтэеэ хахасаха дурам хүрэнэгүй. Зай яахаб, пенсидэшье гараад байхадаа, хүдэлхэ эрхэтэй ха юмбиб. Энэ эрхээ заатагүй эдлэхэ бэзэб.

Нигээд байхада, мүнөө депутадуудта һунгагдахa кандидадуудтаа ямар захяа үгэлтэйб даа?

Жаргаланта байдалай, эб найрамдалай түлөө тэмсыт гэжэ захиха байнаб. Би өөрөө Совет засагайнгаа хэтэ мүнхэдөө һалбаран хүгжэжэ байхын түлөө дуугаа үгэхэб.

Шифер үйлэдбэрилэгшэд байгша оной түсэбһөө гадуур 3 миллион хэһэг шифер шэнэ барилгануудта эльгээхэ уялга жэлэй эхиндэ абаа һэн. Энэ уялгаяа урагшатайгаар дүүргэжэ байһыень үнгэрһэн таба һарын үрэ дүнгүүд элишэлнэ.

Гол продукци үйлэдбэрилхэ таба һарын түсэб 101,5 процент дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 29 мянган түхэригэй продукци худалдагдаба, 1 миллион 300 мянган шифер үйлэдбэрилэгдэбэ.

Заводой халаан, бригадануудай, гол болон туһалбариин үйлэдбэриин коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй таба һарын үрэ дүн согсолон гаргагдаа. Гол үйлэдбэриин хүдэлмэришэдэй дундаһаа шифер хэдэг машинада ажалладаг Алексей Ефимович Якимовай, Николай Егорович Коршуновой даадаг халаанууд эрхимлэжэ гараа.

Бригадануудай дундаһаа В. И. Красноперовой, А. Г. Яковлевай, В. И. Шихановай хүтэлбэрилдэг бригаданууд түрүү һууринуудые эзэлжэ ябана. Туһалбариин үйлэдбэринүүдэй дундаһаа Н. А. Коношенкинэй даадаг комплексно бригада эрхимлэбэ. 2-дохи һуурида электроцехэй коллектив гараба.

ОЛОН ЯНЗЫН БАРИЛГА ХАНГАНАБДИ

Коллективнай энэ жэлэй түсэбые хэдэн хоногоор уридшалан дүүргэхэ, шэнэ барилгануудта шухала хэрэгтэй шифер ехээр үйлэдбэрилжэ, холын Хойто зүгэй, Алтайн хизаарай, Эрхүүгэй, Новосибирскэ областьнуудай, Яхадай АССР-эй, мүн бусад барилгануудай захилые уридшалан дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллана. Республикымнай, мүн аха дүү Монголой Арадай Республикын шэнэ барилганууд хэрэгтэй зэргын шифереэр сагсоогоо хангагдана.

В. ЛЕБЕДЕВА,
Тимлюйн асбоцементын зүйлнүүдэй заводой экономист.

ХАХАД ЖЭЛ УРИДЛАГДАХА

Үдын модо урадхуулгын конторын хүдэлмэришэд һунгалтын үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысэнэ.

Модо шэрэдэг автомашинанууд олонхи жолоошод даабаряа холо үлүүлнэ. Михаил Дульский, Петр Кучумов. Георгий Фролов даабаряа халаан бүхэндэ 130—150 процент, заримдаа 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тэдэнэр тодорхойлхы жэлэй түрүүшын хахадай даабарие һунгалтын үдэр — июниин 16 болотор дүүргэхэ уялгатай.

Д. АЮШЕЕВ.

...Нүхэд һунгагшад! Советскэ Союзай гражданинууд! Арад зоной байдал һайжаруулха гээшэ партиин экономическа политикын ... уг зорилго мүн. Хүн зоной һайн байхын түлөө, хүн зоной байдал һайжаруулхын түлөө бүхы юумэ хэхэ гэһэн уряа лозун... партимнай тунхаглаад, бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуу... түлөө дуугаа үгэхэдөө, таанар арад зоной байдал саашадань һайжаруулхын түлөө, бүлэ бүхэнэй, бүхы совет хүнүүдэй байдал ...жаруулхын түлөө дуугаа үгэхэт,

(СССР-эй бүхы һунгагшадта, гражданинуудта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаһаа).

СОВЕТ-АФГАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Даудтай хөөрэлдөөнүүдэ июниин 6-да Кремль соо үргэлжэлүүлээ.

Политическэ, экономическа, научно-техническэ ба бусад һалбаринуудта совет-афган аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнуудые үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай ба үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэһэн байна. Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала асуудалнууд мүн лэ хаража үзэгдөө.

НҮХЭД В. В. ЩЕРБИЦКИЙ, И. В. КАПИТОНОВ ҺУНГАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

КИЕВ. (ТАСС). Киевэй Ленинскэ һунгуулиин округой һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Украиныш Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкитэй июниин 6-да «Украина» гэжэ соёлой ордон соо уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Ленинскэ Центральна комитедэй Политбюрое суглараашад Хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Партиин Ленинскэ райкомой нэгэдэхи секретарь А. В. Давыдова уулзалга нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Киевэй Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй ректор, УССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент М. У. Белый нүхэр В. В. Щербицкиин ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрөөд, һунгалтын үдэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень Киевэй Ленинскэ округой һунгагшадые уряалба.

В. В. Щербицкиин үгэ хэлэхэдэнь, суглараашад халуунаар угтаһан байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэн, тэрээндэ ехэ этигэл найдабари олгоһонойнь түлөө тэрэ үнэн зүрхэнһөө һунгагшадта баяр баясхалан хүргэбэ. Эхэ оронойнгоо аша туһада, манай гайхамшагта арадай аша туһада бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн үгэхөөр В. В. Щербицкий найдуулаа.

КИНЕШМА. (Ивановска область). (ТАСС). Кинешемскэ һунгуулиин округой һунгагшад энэ округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитоновтой июниин 6-да эндэ уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое суглаанда хабаадагшад Хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Кинешемскэ ээрэлгэ-нэхэлгын 2-дохи фабрикын ахамад инженерэй орлогшо А. У. Черноглазова нүхэр И. В. Капитоновой намтар тухай суглараашадта хөөрөөд, һунгалтын үдэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

Суглараашадаар хани халуунаар угтагдан, И. В. Капитонов үгэ хэлэбэ. Ехэ этигэл найдабари, нэрэ хүндэ олгоһонойнь түлөө тэрэ Кинешемскэ һунгуулиин округой бүхы һунгагшадта үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргөө.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ США-да

САН-ФРАНЦИСКО. (ТАСС). Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко түрүүтэй совет республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци Холбоото Штадуудта ябаха зуураа, Сан-Францискодо хоёр хонобо. Айлшад городой үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые харaa, Бэрклиин университедтэ, городской соведтэ ороо.

Эртэ урдын «Президио» гэжэ Фортдо сайлалга хэгдэжэ, совет делегаци хүндэлэгдэһэн байна. Совет-американ харилсаануудые хүгжөөлгэдэ һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээд Советскэ Союзһаа ерэһэн айлшадые амаршалхадаа Сан-франциско засагаархидай түлөөлэгшэ Т. Меллон тэмдэглээ. Хоёр ороной хоорондо олон һалбаряар үрэ ехэтэй харилсаа холбоон байгуулагдажа шадаха гээд тэрэ мэдүүлээ. Шахардуу шанга байдалые Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд һуларуулжа байна. Шахардуу шанга байдал шууд сэхээр саашадань һуларуулхын тулада хамтаараа оролдолго гаргаха хэрэгтэй гээд Меллон хэлээ.

Харюугай үгэ хэлэхэдээ, шахардуу шанга байдал һуларуулха, хани барисаа ба харилсаа холбоо хүгжөөхэ зорилготойгоор совет-американ харилсаан хүгжэжэ байна гээд А. П. Ляшко онсолон тэмдэглээ. Энээн тухай американ хэдэ хэдэн штадууд ба городуудта ябахадаа, американецуудтай уулзахадаа совет делегаци этигэһэн байна. Экономическа, соёлой, научна ба бусад һалбаринуудай талаар СССР США хоёрой хоюуланайнь һонирходог асуудалнууд ба эрмэлзэлгэнүүд олон. Али алиндаа ашатай туһатайгаар харилсаа холбоо байгуулан, хоёр ороной хамтаараа оролдобол, эдэ асуудалнуудые шиидхэхэдэ хүнгэн байха.

Манай оронуудай хоорондохи һайн харилсаан уласхоорондын оршон байдал һайжаруулгада, эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ туһалха гээд А. П. Ляшко хэлээ.

Совет делегаци Нью-Йорк орохоёо ниидэн гараа.

КПСС-эй делегациин Швейцарида ерээд байһан тухай

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Швейцариин Ажалай партиин ЦК-гай уряалаар эндэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Украинын Компартиин Одесскэ обкомой нэгэдэхи секретарь П. П. Козырь түрүүтэй КПСС-эй делегаци Швейцариин Ажалай партиин түрүүлэгшэ Ж. Венсан түрүүтэй энэ партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй июниин 6-да Лозаннада уулзаба.

Совет айлшад орон соогуурнь аяншалан ябажа, ШПТ-гэй кантональна секцинүүдэй хүдэлмэритэй танилсаа. КПСС-эй делегаци Цюрихтэ, Ла-Шо-де-Фондо, Женевэдэ хүрэхэдөө, ПШГ-гэй нютагай эдэбхитэдтэй уулзаһан байна.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр

ШЭНЭ РАЙОН

Репортаж

Зам харилсаанда хабаатай организацинуудта барилга хэдэг, зам харилсаанай дээдын зургаанда мэдэлтэй барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын барилгын хоёр участогууд Октябрьска райондохи 40-дэхи кварталда шэнэ гэрнүүдые бодхоожо байна. Городой захын Сосново поселогһоо саашаа нарһан тужа тээшэ барилгашад добтолжо байна.

Үдэ голой хойто бэедэ баригдаһан хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг томо гэгшын завод баригданхай. Энэ заводой хүдэлмэришэдэй байха шэнэ район Үдэ голой нүгөө бэедэ — завод тушаа бодхоогдожо байна. Арбаад мянган хүн зонтой район болохо юм. Мүнөө дээрээ 120 айлай нэгэ байшан, 80—80 айлай хоёр байшан (эдэ хоёртонь магазинууд бии) ашаглалгада үгтэнхэй. Майн 1-нэй һайндэрэй урда тээхэнэ үшөө нэгэ 119 айлай байха томо байшанда заводой хүдэлмэришэд орожо, шэнэ байрада майн һайндэрнүүдые тэмдэглэжэ хүхиһэн байна. 600 хүнэй багтаамжатай хамтын байрын гоё байшан энэ районой шэмэг болонхой. Заводой залуу хүдэлмэришэд эндэ байдаг. 280 үхибүүдэй һууритай «Оюуна» гэжэ нэрэтэй садясли типовой проектээр баригдаһан, багашуулай бахатай хүхюутэй газарынь болонхой. 1320 һууритай һургуулиин байшан хирпиисээр баригдажа байна. Торхонь бодхоогдоо. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр энэ байшан үхибүүдтэ бэлэглэхэ хүсэлэнтэй барилгашад шармайн хүдэлжэ байна. 120 айлай байха үшөө нэгэ байшан баригдажа эхилэнхэй. Худалдаа наймаанай центр бариха түсэбтэй. Бүтээгдэһэн байшангуудай хажуугаар модод һуулгагданхай. Бүхы юумэниинь үшөө хүсэлдөөдүй ааб даа. Хүнэй ябаха газар асфальтаар хушагдаадүй. Шэнэ район хадаа шэнэ район. Хилээмэнэй, эдеэ хоолой магазинууд эндэнь бии.

397-дохи барилга-хабсаралгын поездын 1-дэхи, гурбадахи участогууд энэ шэнэ микрорайон бодхооно. Эндэ ерэхэдэ, ямар юумэн хүнэй анхарал татанаб гэхэдэ, забһарлалгын үедэ барилгашадай ороод байха, эдеэлжэ, сугларжа хөөрэлдэхэдэ, таарамжатай вагончигууд зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Зосооњ сэбэрхэн. Эдэ участогуудай конторо. Бодомжотойгоор һиилэһэн лозунгнууд хадаатай. Жэшээнь, «Арад зоной хадаал шинии гээшэ. Арьбала!», «Хүршынгөө гээгдэжэ ябаа һаань туһала», «Түргэноор, һайн шанартайгаар, бага гаргашатайгаар барилга хэхэ гээшэ шинии уялга, барилгашан» гэхэ мэтын лозунгнуудые эндэ уншажа болоно. Нэгэ вагончигой газаа тээнь нигэжэ һиилээтэй таблица: «Нүхэд барилгашад, анхарагты:

I хирпиисэ 4 мүнгэтэ,
1 килограмм цемент 45 мүнгэтэ,
I килограмм шэрэ 80 мүнгэтэ,
I килограмм олифа I түхэригтэ,
I дүрбэлжэн метр сонхын шэл 110 мүнгэтэ,
1 хабтагай (пол хэдэг) 2 түхэригтэ».

Энэ багахан тайлбари арьбалалта, алмалта хэхые урина гү? Урина. Үглөө бүри, үдын забһарлалга бүри, үдэшэлэн ажалаа дүүргээд, гэртээ бусаха бүреэ барилгашан бүхэн, мастер, бригадир, прораб болон бусад мэргэжэлтэн бүхэн энэ таблицын тоонуудые нюдэндөө торгодог ёһотой.

— Минии лэ алмалта, арьбалалта хэхэ ёһотойбди гэжэ уряаланхаар, нигэжэ аржытар бэшэжэ няагаад, энэ асуудал тухайда хөөрэлдэхэдэ, һураггүй тодорхой байдаг, — гэжэ нэгэдэхи участогые даагша нүхэр Краснопеев хөөрөө һэн. Зураглан харуулһан зүйлнүүдыень харахада, барилгашадые арьбалалгын журамда һургаха гэһэн шугамтайгаар хүдэлдэг гэжэ харахаар байна. Манай фотокорреспондент Б. Гадьяновай фотоаппарат хараад, һургуулиин байшангай оройһоо «манииие буулгагты!» гээд оогололдожо байгаа» ГПТУ-гай һурагшадай анхаралшье энэ таблица татана ёһотой гэжэ бодоо һэм.

Нэгэдэхи участогай мастер В. А. Махнинтай хөөрэлдэнэбди. Вагончик руу оруулжа, маниие харуулна. Энэ районой карта гоёор зураатай. Зураг, лозунгнууд ханаарнь хадаатай.

— Зам харилсаанда хабаатай организацинуудта барилга хэдэгбди, — гэжэ нүхэр Махнин үргэлжэлүүлбэ. Аэропортдо барилгануудые хэнэбди. Самолёдой бууха талмайһаа эхилээд, байрын гэр, һургуули хүрэтэр бүхы барилга манай хүсөөр хэгдэдэг. 536 һууритай һургуулиин байшан манай барилгашад барина. Заримамнай тиишээ ошонхой. Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргадаг завод БАМ-ай захяа дүүргэжэ эхилээ. Тиимэһээ энэ захилыень түргэхэнөөр, һайнаар хэхэ гэжэ оролдонобди.

Энэ райондо хайшаашье харахада, үндэр кранууд тэнгэри өөдэ дүүлеэд, барилгын олоор хэгдэжэ байһан район байһанаа гэршэлнэ.

Д. ЖУГДУРОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Нэгэдэхи участогай мастер В. А. Махнин. 2. Һургуулиин байшангай барилга дээрэ.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ зурагууд.

ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ БА АХА ДҮҮГЭЙ ХОЛБООНОЙ ДУУШАН

А. С. Пушкинай түрэһөөр 175 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэ

Пушкин хэзээдэшье мартагдахагүй. Россиин агууехэ дуушын түрэһөөр 175 жэл үнгэрөө.

Ород литературын оюун бэлигтэдэ хизаарлашагүйгөөр дурлалгые Кремлиин съезднүүдэй ордон соо июниин 6-да болоһон үдэшэ харуулжа үгэбэ.

Сэсэгүүдээр гоёон шэмэглэгдэһэн сценэ дээрэ А. С. Пушкинай ехэ портрет харагдана. Нүхэр В. В. Гришин, А. П. Кириленко, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих суглараашадаар халуунаар угтагдан, президиумдэ ерэжэ һууна. Мэдээжэ совет уран зохёолшод, наука ба соёлой ажал ябуулагшад, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һуулсаа.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Г. М. Марков үдэшэ нээгээ.

— Манай Эсэгэ оронииэ алдаршуулһан гайхамшаг нэрэнүүдород литературын түүхэдэ олон, гэбэшье Пушкинай нэрэ бидэнэртэ, Советүүдэй ороной хүнүүдтэ, тусгаар үнэтэй юм. Тэрэнэй шүлэгүүд бүхы дэлхэйн элдэб хэлэнүүд дээрэ сууряатан дуулдадаг. Пушкинай ойн баярта дэлхэйн 28 оронһоо ерээд, энэ зал соо һуулсажа байһан хариин уран зохёолшодые бидэнэр амаршалнабди.

Пушкинай 175 жэлэй ойн уран шүлэгүүдэй бүхэсоюзна һайндэртэй тохёолдобо. Энэ һайндэр бүхы совет арад үндэһэтэнэй уран шүлэгүүдэй баярай харалга, манай арадуудай соёлой ажабайдалай ехэ ба баясхаланта ушар болгон манай орондо наймадахияа үнгэргэгдэжэ байна.

Пушкинһаа ородой шэнэ литература эхилжэ, тэрэ ород соёлой гол шухала эшэ үндэһэнүүдые табиһан байгаа гээд Г. М. Марков һануулна. Пушкинһаа эхилэн литература арадай шэнжэтэй, бодото тодорхой болоо. Мүнөөнэй литературна ород хэлэн тэрээнһээ эхилһэн юм. Пушкинһаа эхилэн ород литература дэлхэйн удха шанартай, соёл сурталай ба уран һайханайнгаа талаар бүри гүнзэгы ехэ хүсэтэй болоо. Поэт, прозаик, драматург, шүүмжэлэгшэ, оршуулагша байһан Пушкинай бүхы жанрнуудаар бэшэһэн гайхамшаг һайхан зохёолнууд үлэнхэй гээшэ.

Совет засаг түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ эхилэн, угаа ехэ хүдэлмэри хэжэ, Пушкинай зохёолнуудтай хэдэн үеын хүнүүдые танилсуулһан байха юм.

РСФСР-эй уран зохёолшодой холбооной секретарь В. Д. Фёдоров Пушкин тухай үгэ хэлээ. 1812 оной Эсэгэ оронюо хамгаалгын дайнай илалтаһаа, декабристнуудай хүдэлөөнһөө уламжалан, арадай ушар ёһо мэдэлгын угаа ехээр дээшэлжэ байһан үе сагта поэт ба эрхэтэн Пушкин урган гараһан байна. Декабристнуудтай дүтэрхы үзэл бодолтой байжа, олониитын энэ хүдэлөөнэй дүлэн соогуур ябалсаһан дээрэһээ тэрэ агууехэ хүн болоһон байна бшуу.

Пушкин — манай арадай оюун бодолой угаа ехэ үнэтэ баялиг болоно. Энэ баялиг уран шүлэгүүдтэ дурлагшадта мартагдахагүй.

Александр Сергеевич Пушкинай мүнхэ уран зохёолнууд Кремлиин съезднүүдэй ордон соо энэ үдэшэ бүрин түгэлдэр хүсэтэйгөөр дуулдаа. Поэдэй шүлэгүүд, тэрэнэй үгөөр бэшэгдэһэн романснууд болон дуунууд сценэ дээрэһээ сууряатаа. Пушкинай зохёолнуудай сюжедүүдээр байгуулагдаһан оперо ба баледүүдэй бүлэгүүд гүйсэдхэгдөө. Һайндэрэй концертдэ совет искусствын ехэ ехэ мастернууд хабаадаа.

П. КОСОЛАПОВ,
И. ВЕКСЛЕР,
ТАСС-ай корр.

Арадай кандидадууд

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ, ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

— Хүнүүд, хүдэлмэришэд тухай анхарал, — гэжэ Серафим Иванович Исаев «директорэй, мүн депутадай олон янзын уялгануудһаа ямарыень эгээл шухалада тоолонобта» гэһэн минии асуудалда сэхэ харюусаа һэн. Ажаһуудал тухайгаа ехээр һанаагаа зобоогүй, тэнюун сэдьхэлтэй ябахадаа, хүн һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Манай парти совет хүнэй аша туһада алба хэхэ гэжэ бидэнэр, хүтэлбэрилэгшэдые, уялгална ха юм.

— Харин энэ уялгаяа хэр дүүргэжэ байһанаа өөрөө сэгнэхэ аргамгүй, ондоо хүнүүд мэдээ юм бэзэ, — гэжэ энеэбхилбэ. Серафим Иванович нэгэ бага бодолгото болон, хэдэн тоо, баримтануудые дурдажа, заводой хүдэлмэришэдэй материальна, культурна байдалай, ажаһуудалай һайжаржа байһан тухай хөөрэнэ.

Тэрэнэй хөөрэжэ һуухадань, һанаандам олон бодол түрөө. Элдэб суглаан, зүблөөнүүд дээрэ нүхэр Исаевай үгэ хэлэхыень нэгэнтэ бэшэ шагнаа һэм. Ямаршье асуудал абажа хэлэхэдээ, хүнүүд лэ тухай, хүдэлмэришэд тухай хөөрэдэг.

Авиазаводой коллектив ажал хэрэгүүдээрээ үнинэй суурхана. Хэдэн үнэтэ үүсхэл эндэ мүндэлжэ, дэмжэгдэһэн байха. Коллективэй социальна хүгжэлтын, үйлэдбэриие техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлгын холын хараата түсэб республика соогоо эгээл түрүүлэн эндэл абтаа һэн. Үйлэдбэри дээрэ мастерай дүүргэдэг эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлүүлхэ олон хэмжээн хараалагдажа, бэелүүлэгдэжэ байна. Авиазаводой мастернууд тусхай хубсаһатай, тэмдэгүүдтэй. Тэдэниие гансатал обёорхоор байдаг. Директорэй фондһоо нэмэлтэ түлбэри, тусхай шагнал тэдэндэ үгтэнэ. Амаралтада гарахадань, мүн лэ салин хүлһэн дээрэнь нэмэлтэ түлбэри үгтэдэг болоо. Мастернууд ондоошье хүнгэлэлтэнүүдтэй. Эдэ бүгэдэндэ директорэй гарһан үүсхэл, дүүргэһэн үүргэ бага бэшэ юм.

Нүхэр Исаев промышленна томо предприятиин директор байхынгаа хажуугаар СССР-эй Верховно Соведэй депутадай уялга дүүргэнэ. Юрын хүнүүдэй, хүдэлмэришэдэй депутадтаа, директортээ хандаха асуудал, гуйлтанууд мүн лэ олон байха. Тэдэнэй дундаһаа эгээл олон аад, харин шиидхэхэдэ эгээл орёо асуудал гэхэдэ гэр байра болоно. Жэл бүхэндэ олон гэрнүүдэй баригдажа байбашье, байра дуталдаһаар.

Болбосон түхэлтэй, тааруу зохид гэр байраар хүдэлмэришэдөө хангаха тушаа заводто ехэ юумэн хэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг городогто олон дабхар гэрнүүд урган бодоно. 80 байратай томо панелиин гэр байгша оной түсэбһөө гадуур баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха юм. Энэ гэр нүхэр Исаевай оролдолгоор, гуйлтаар Ангарскһаа асарагдажа, хабсаргагдаха юм. Завод өөрынгөө хүсэ шадалаар гэр байрануудые барихаһаа гадна, ондоо организацинуудай барихада мүнгэ һомололсожо, нэмэлтэ байрануудые абана. Мүн заводой барилга-хабсаралгын управлениин хүсэ шадалаар бусад предприяти, организацида байра бодхожо, өөһэдынгөө хүдэлмэришэдые хангалсадаг. Заводой хүдэлмэришэдэй нүүн орохо 120 байратай кооперативна дүрбэдэхи гэр баригдажа байна.

Хүдэлмэришэдэй үхибүүдые хүмүүжүүлхэ саад, ясли бариха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Саад тушаа асуудал шиидхэгдэнхэй. Яслида үхибүүдээ ябуулха тухай асуудал һаяар лэ гарахаа болихо. Хүдэлмэришэдэй сүлөө сагаа сэнгүү зохидоор үнгэргэхэ гээшэ мүн лэ шухалада тоологдоно. Завод Аршан, Горячинск курортнуудта өөрын корпустой, культурын хоёр байшантай, гурбадахи ехэ байшан баригдажа байна. Тамаралгын бассейн, эрхим һайн стадион, дүрбэн библиотекэ, уншалгын хоёр зал хүдэлмэришэдые ажалһаа сүлөө сагтаа ерэхыень хүлеэжэ байдаг.

— Гэр байра, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые бодхохо хэрэгтэ жэл бүхэндэ ехэ мүнгэн зөөри һомологдоно, — гэжэ Серафим Иванович хөөрэнэ.

***

Заводой хүдэлмэришэдэй материальна, культурна байдал предприятиин хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдһээ, техникоэкономическа байдалһаа дулдыдана гэжэ мэдээжэ aаб даа. Заводой үйлэдбэриин һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха бүри ехэ мүнгэн зөөри өөрынь фонддо үгтэдэг. Эдэ фонднуудай зарим хубинь үйлэдбэриие хүгжөөхэ, зарим хубинь коллективэй культурно-ажаһуудалай байдал һайжаруулха, мүн нэмэлтэ түлбэри, мүнгэн шанда зорюулагдана. Зүгөөр үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд хүдэлмэришэдэй өөһэдынь гарта ха юм. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаад, хамтын амжалтын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдоод байбал, завод гүрэнэй түсэбые дүүргэнэ, техникоэкономическа һайн үрэ дүн туйлана гээшэ.

— Үйлэдбэриин процессые бүхы аргаар

нарижуулха, ажаллахада таатай зохид эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохо, тэдэнэй материальна, культурна байдал һайжаруулха асуудалда шадал зэргээрээ нүлөөлхэ гээшэ минии нангин уялга болоно. Заводой гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ арга хангахые би өөрынгөө партийна уялга мүн гэжэ тоолоноб, — гэжэ Серафим Иванович һунгагшадайнгаа урда үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ һэн.

Нүхэр Исаевай хэлэһэн үгэнүүдэй бодото хэрэгүүдһээнь алгасалдадаггүй байһые заводой мүнөөдэрэй байдал элишэлнэ. Коллектив жэл бүхэндэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэнэ. Заводой хүгжэлтын зам харуулхын тула нэгэ иимэ тоо, баримта дурдамаар. 1945 онойхитой сасуулхада 1973 ондо хүдэлмэришэдэй тоо гурба дахин олошорһон байна. Харин энэ туршада продукци худалдалгын хэмжээн аяар 18 дахин ургаа. Энэ ямар аргаар туйлагдааб гэхэдэ, үйлэдбэри оньһожоруулагдана, ажалай бүтээсэ улам дээшэлнэ. Ганса наймадахи табан жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 32,5 процентээр дээшэлээ.

Завод урдахи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй, техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн. Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо орден, медальнуудта хүртэһэн байна. Заводой директорэй ажалай габьяа үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоо.

Энэ табан жэлдэ завод хүгжэлтын шэнэ шата дабан гаража байна. 1970 онойхитой сасуулхада табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэл соо продукци үйлэдбэрилгэ 87 процентээр, ажалай бүтээсэ 70 процентээр дээшэлээ. Үйлэдбэриин нэгэ дүрбэлжэн метр талмайһаа продукци абалга хоёр дахин ехэ болоһон байна.

«Серафим Иванович хүнэй буруу мэдээсэл хэхэдэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэөгүй байхада, али өөрынгөө харюусалга, зэмые ондоо хүндэ тохохые һэдэдэг хүнүүдтэ ехэл, дурагүй хүн. Шанга эрилтэ табихынгаа хажуугаар хүнүүдтэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр, анхаралтайгаар хандадаг. Тиимэһээ коллектив соогоо хүндэтэй юм» гэжэ 1948 онһоо заводто хүдэлдэг моторист Павел Яковлевич Трусов хөөрөө һэн.

Хүн коллектив соогоо хүмүүжэнэ, болбосорно. Эндэ тэрэнэй оюун бэлиг, мэргэжэл шадабари элирнэ. Хүдэлмэрилэлгын үйлэдбэриин эмхидхэл, эндэ бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд, түсэб зохёолго ба тэрэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэл хүмүүжүүлнэ.

Нүхэр Исаев бэедээ шанга эрилтэтэйгээр хандадаг, хэлэһэн үгэеэ дүүргэдэг. Тэрэниие ёһотой хүтэлбэрилэгшэ, багшамнай, аха нүхэрнай гэжэ юрын хүдэлмэрилэгшэдшье, дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдшье хэлсэдэг. Энэнь тон зүб. Тэрэ өөрынгөө жэшээгээр кадрнуудаа хүмүүжүүлдэг.

Мүнөө үеын предприяти үйлэдбэриин орёо оньһон механизм ха юм. Тэрэ жэгдэ һайнаар, һаадгүйгөөр хүдэлхэ ёһотой. Энээниие Серафим Иванович түрүүшээр юрын технологоор, хожомынь цехэй начальнигай орлогшоор, начальнигаар ажаллахадаа гүйсэд ойлгожо абаһан байха. Һубэлгэн ухаатай, эмхидхэхы шадабаритай, хүтэлбэрилхы ажалай оньһо һайнаар шудалһан туладаа тэрэ заводой үйлэдбэриин начальнигаар томилогдоо һэн. Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, главна инженерээр дэбжүүлэгдээ. Энэ тушаалда үнишье хүдэлөөгүй. 1957 оной тэн багта заворой директорээр томилогдоо һэн.

Серафим Иванович Казаниин авиационно институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдын авиазаводто 34-дэхи жэлээ таһалгаряагүй ажаллана. Тиимэ һэн тула ажалайнь бүхы намтар энэл заводтой холбоотой. Тиимэ һэн тула тэрэнэй алдар соло, габьяань, жаргалынь энэл заводһоо эхитэй.

Заводой директор... Авиазавод юрын, дунда зэргын предприяти бэшэ. Тэрэнэй үйлэдбэри нэгэл хэбээрээ, үнинэй тогтоһон гуримаар хүдэлдэггүй, харин ходо хүгжэжэ, нарижуулагдажа байха ёһотой. Гэхэтэй хамта, тус заводой хурдан түргэнөөр хүгжэһэн зам мүнөө үедэ бүтээн гаргадаг продукци улам һайжаруулха, шэнэдхэхэ эрилтэ табина ха юм.

Орёо нарин үйлэдбэри зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилхын тула техническэ һайн бэлэдхэлтэй, мэргэжэлтэй байхаһаа гадна, үйлэдбэрые холын хараатайгаар хүгжөөхэ зүб харгы зам, онол арга хэрэглэхэ шухала юм. Нүхэр Исаев заводой саашанхи хүгжэлтын гол һудал оложо, үйлэдбэрые хүтэлбэрилнэ, техническэ бүхы асуудалнуудые шиидхэнэ.

Заводые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ холын хараата зорилгодо, юрын хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөн дэлгэрүүлхэ асуудалда директор гол анхаралаа хандуулна. Тэдэнэй нэгэшье үүсхэл, нэгэшье дурадхал нүхэр Исаевай анхаралда хадуугдангүй үлөөгүй байха. Тэрэ өөрөө эдэбхи үүсхэлэй, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, урдахи зорилгоёо бэелүүлхэ шууд сэхэ тэмсэлэй ёһото жэшээ харуулдаг. Серафим Иванович өөрөө дээдэ гарай нарижуулагша юм. Мүнөө заводой бүхы хүдэлмэришэдэй долоодохи хүн бүхэниинь урлан нарижуулагша болонхой. Эндэ заводой директорэй нүлөөн тухай хэлэһэнэйшье үлүүдэ ха.

Уридшалан зохёогдоһон программын ёһоор хүдэлдэг станогуудые хэрэглэхэ, үйлэдбэриие автомат аргаар эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гурим (АСУП) нүхэр Исаевай сэхэ хабаадалгатайгаар, ударидалгаар нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Хэрбээ мүнөө заводто иимэ 60 станок хүдэлгэгдэжэ байбал, ойрын сагта тэдэнэй тоо 3—4 дахин олошорхо юм.

Үйлэдбэриин журам наринаар сахидаг, гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой хуули мүн гэжэ тоолодог коллектив даабаряа, социалис уялгануудаа һара, квартал, жэл бүхэндэ амжалтатайгаар дүүргэнэ. Энээндэ 17 жэлэй туршада авиазаводые хүтэлбэрилжэ байһан, манай Эхэ ороной дээдын засаг — СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар гурбадахияа дэбжүүлэгдэһэн Серафим Иванович Исаевай оруулһан хубита горитой ехэ байха юм.

С. БАРДАМОВА.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ХЭГДЭЖЭ, ШЭНЭ ГАЗАР, ПААР ХАХАЛАГДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1974 оной июниин 3-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Хабарай тарилга бүхыдөө	Тэрэ тоодо: Ороохо	Хартаабха	Кукуруза	Корнеплодууд	Шэнэ газар хахалалга
Баргажанай	67	84	61	27	—	6
Бэшүүрэй	89	96	99.1	87	85	16
Зэдын	77	92	97	93	54	13
Яруунын	77	93	44	—	12	6
Загарайн	85	95	100	50	47	19
Захааминай	80	100	100	103	25	32
Кабанскын	87	96	91	—	35	—
Хэжэнгын	83	92	82	19	35	11
Хурамхаанай	77	91	87	46	62	23
Хяагтын	89	98	99	83	76	23
Мухар-Шэбэрэй	84	96	100	58	77	16
Прибайкалиин	90	100	87	36	57	13
Хойто-Байгалай	74	91	29	—	67	—
Сэлэнгын	91	105,5	93	64	69	24
Түнхэнэй	87	96	88	72	83	16
Улаан-Үдын	84	98	100,3	44	31	17
Хориин	81	93	63	46	27	14
Республика бүхыдөө	83	95	95	66	53	14

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА БЭЛДЭЛГЭЭР ЗОНАЛЬНА ЗҮБЛӨӨН

Байгша оной июниин 5—6 үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо Зүүн-Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй 11 область, хизаар болон автономито республиканuудай хүдөө ажахын областной органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зональна зүблөөн болоо. Эндэ Красноярска, Приморско, Хабаровска хизаарнуудай, Эрхүүгэй, Шэтын, Амарай, Магаданай, Сахалинай областьнуудай, Яхадай, Тувын, Буряадай автономито республиканuудай түлөөлэгшэд байгаа. Энэ зүблөөе РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерство зарлаһан байна. Зүблөөе РСФСР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо И. С. Морозов, «Россельхозтехника» нэгэдэлэй, РСФСР-эй хүдөө ажахын Министерствын таһагуудые даагшад ударидажа, тэндэ үгэ хэлээ.

Зональна энэ зүблөөн дээрэ малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ, 1974 оной ургаса хуряалгада бэлдэхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Эгээн түрүүлэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Б. Саганов үгэ абажа, айлшадтаа республикынгаа экономико болон соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэ, хүдөө ажахынгаа мүнөөнэй байдал тухай хөөрэжэ үгөө.

Удаань тэжээл бэлэдхэлгэ болон ургаса хуряалгада хэр зэргэ бэлдэжэ байһан тухайгаа, эндэ ямар шэнэ онол аргануудые хэрэглэдэг, хэрэглэхээ байһан тухайгаа зүблөөндэ хабаадагшад элидхээ.

— Ороохото ургамалнуудаа хүдэлмэриин 13 үдэртэ сабшажа, тэрэнээ 18 үдэртэ суглуулан сохижо абаха гэхэ гү, али таряа хуряалгаяа 31 үдэртэ үнгэргэхэ хүсэтэйбди, — гэжэ түрүүлэн үгэ хэлэһэн Шэтын хүдөө ажахын областной управлениин начальнигай орлогшо М. А. Лоскутников мэдүүлээ. — Тиихэдээ жатка бүхэндэ 232 гектар, комбайн бүридэ 288 гектар хүртэнэ гэбэ. Үбһэеэ хүдэлмэриин 40 хоногто хуряажа абаха аргатайбди.

Саашань нүхэр Лоскутников ургаса хуряалгада машина техникын хэр зэргэ бэлдэгдэжэ байһан тухай хөөрөө.

Комбайнуудаа намарай, үбэлэй сагта заһабарилдаг болоһон тухайгаа Красноярска хизаарай совхозуудай нэгэдэлэй ахамад инженер Е. А. Торгашов тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Хизаар дотор үбэлдөө комбайнуудые заһабарилха 60 бокс «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудта, 355 бокс колхоз, совхозуудай мастерскойнуудта, мүн техникэ заһабарилдаг 4 заводто түхеэрэгдэнхэй. Тэрэнэй ашаар мүнөө үедэ 12 мянга гаран комбайнуудай 65,5 процентнь ургаса хуряалгада бэлэн болонхой. Комбайнуудай заһабарилга поточно-узловой аргаар ябуулагдана, энэ хүдэлмэридэ саг үргэлжэ ажаллаха хүнүүд табигданхай.

Ургаса хуряалгын техникэ заһабарилгые хинаха, ударидаха тусхай штаб хизаарай «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ штабта һарадаа хоёр удаа районуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд комбайн, жатка болон бусад машинануудай заһабарилагдажа байһан тухай элидхэдэг юм.

Энэ жэлэй таряа хуряалгада 18—20 комбайнууд бүлэг болгогдожо, тэндээ автомастерскойтой, гагнуури хэхэ түхеэрэлгэтэй, 2—3 хүнһөө бүридэһэн мастер-наладчигуудтай, горючи, уһа комбайнуудта оньһон аргаар хэхэ автомашинануудтай байха. Иимэ бүлэг комбайнуудые гурба-дүрбөөрнь звено болгожо хүдэлгэхэ гуримтай.

Нүхэр Торгашов мүн комбайнууд дээрэ ороохо суглуулжа байха нэмэлтэ хобто тодходог дүршэл тухайгаа хэлээ. Энэ ушарта автомашинын саг соогоо ерээгүй байгаа һаань, комбайн һаатахагүй байна бшуу. Тэрэшэлэн комбайнуудай ябууд дунда таряаень буулгажа абаха арга хэрэглэдэг тухайгаа хэлээ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Торгашов ургаса хурлалгын үедэ гүрэндэ таряа зөөлгэдэ олон тэргэ шэрэһэн автопоезднууд хэрэглэгдэхэ байна. Теэд тиимэ автопоезднуудай ашаае гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта оньһон аргаар буулгаха түхеэрэлгэнүүд байхагүй гэжэ гомдоо.

Комбайнуудые жэлэй дүрбэн сагта заһабарилдаг депонуудые бии болгоһон тухайгаа Амарай областиин хүдөө ажахын управлениин начальнигай орлогшо В. В. Вальков хөөрөө. Энээнэй ашаар олохон районууд бии байгаа комбайнуудайнгаа 70—75 процентыень мүнөө заһабарилжа дүүргээд байна.

Саашань нүхэр Вальков үбһэ тэжээлэй шанар дээшэлүүлхэ, тэрэниие каротин, протеин ехэтэй байлгахын түлөө оролдодог тухайгаа хэлээ. Илангаяа һайн шанартай сенаж даража абахын тула 200 хуушан комбайнууд тааруулагдажа, ногоо хэршэлгэдэ хэрэглэгдэхэ. Тиигэжэ сенаж дараха болзор хороогдохо ушартай.

Ногооной гурил гаргадаг АВМ-04 машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг. Сезон дотор тэрээгээр 360—380 тонно гурил бэлдэдэг тухайгаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. «Приамурия» колхоз иимэ түхеэрэлгээр жэлдээ 400 тонноһоо бага бэшэ гурил гаргана. Урда жэлнүүдтэ тиимэ гурил хэхэ мэшээг дуталдажа, һаад хүргэдэг һэн. Мүн тиимэ гурил хадагалха харанхы һайн склад дутамаг байжа, шанарынь алдагдагша бэлэй. Тиимэһээ байгша ондо эдэ дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд абтана гэбэ. Тэрэшэлэн үбһэнэй шанар дээшэлүүлхэ зорилгоор ногоое бүлеэн агаараар үлеэлгэжэ хатааха арга хэрэглэгдэнэ.

Удаань Буряадай АССР-эй «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ А. М. Басанов үгэ хэлээ. Тиихэдээ тараанай комбайнуудай заһабарилга һаял захалжа байна, тэрэниие үбэлдөө бэлдэхэ цехүүд манай предприятинуудта түхеэрэгдэжэ эхилээ, мүнөө үедэ гурбаниинь бэлэн болонхой гэбэ. Хэбтээнги таряае хуряаха зохид түхеэрэлгэнүүдые республика дотороо хэдэг болоһон тухайгаа хөөрөө. Нёдондо иимэ 600 комплект, энэ жэлдэ 500 комплект бэлдэгдээ гэбэ.

Зүблөөн дээрэ Яхадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо В. К. Белоскудцев үгэ хэлэхэ зуураа республикын эрхэ байдалда морин косилканууд ехэ хэрэгтэй, теэд тэрэниие олсохонь бэрхэтэй гэжэ һануулаа.

«Россельхозтехника» нэгэдэлэй таһагые даагша В. М. Кретов үгэ хэлэхэдээ, [...] шан комбайнуудые хая[...] оролдохогүй, харин [...] ниие заһабарилжа, хүд[...] хэ хэрэгтэй гэбэ. Юуб[...] дэ, комбайнуудые саг [...] заһабарилаагүй байжа[...] рэнэй нилээд олониинь [...] ряалгада хабаадуулаг[...] гүй. Жэшээнь, Амарай [...] ластьда нёдондо комба[...] дайнь 13 процентнь [...] гэгдөөгүй.

— Ургаса ургуулжа [...] дадаг боложо байбашье [...] рэнээ һайнаар хуряа[...] ранагүйбди,— гэжэ РС[...] эй хүдөө ажахын мини[...] ствын Зүүн-Сибириин [...] Алас-Дурна зүгэй гла[...] таһагые даагша В. Е. [Во]ронцов үгэ хэлэхэдээ [...] дэглээ. Тиихэдээ меха[...] торнуудай мэргэжэл [...] лүүлхэ, ургаса хуря[...] хүдэлмэриие зүбөөр [...] хэхэ асуудалда үгэ [...] шэ тоотоо.

Техникэдэ нарипаар [...] даха, тэрэниие һайнаар [...] дагалха, ашаглаха асуу[...] РСФСР-эй Хүдөө [...] министерствын та[...] даагша В. Я. Киданов [...] лөөндэ хабаадагшадай [...] рал хандуулһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зональна зүблөөндэ хабаа[...] Буряадай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй эмхидхэһ[...] ставкэ һонирхон хараа. РСФСР-эй Хүдөө а[...] министерствын Зүүн-Сибирь болон Алас-Дурна [...] главкын таһагые даагша В. Е. Воронцов (бару[...] һаа) выставкэтэй танилсажа байна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ ф[...]

Һүүлээрнь РСФСР-[эй хү]дөө ажахын министрэй [ор]логшо И. С. Морозов [...] хэлэй үгэ хэлэжэ, [...] лэй ургаса хуряалга [...] ажахын продуктнуудай [...] лэдхэлгэ эмхитэйгээр [...] гэхэ тухай КПСС-эй [...] гай, СССР-эй Минис[...] дэй Соведэй тогтоол[...] лүүлхын тула юу хэ[...] рэгтэй байһан тухай [...] Энэ жэлдэ Россия[...] ци дотор нёдондо[...] 2,5 миллион гектар [...] ороохото ургамалну[...] ригдаа, намар хаяг[...] ряан һайнаар үбэл[...] мэһээ ургаса хур[...] һайнаар бэлдэхэ гээш[...] шухала зорилго гэбэ.

Ургаса хуряалга [...] түрүү аргануудые [...] хэрэглэхэ, таряа ху[...] тэрэниие зөөхэ ко[...] нуудые олоор бэлд[...] никээ түргэнөөр за[...] ха, комбайн, авто[...] нуудые хоёр хала[...] дэлгэхэ, комбайнууд[...] тэнги таряа хуряах[...] рэлгээр хангаха, гор[...] маха, тэрэниие ойры[...] зөөжэ абаха туша[...] Морозов зүблөөндэ [...] дагшадта хандаа. Зү[...] хабаадагшад Улаан-Ү[...] тотой танилсаа, Ка[...] аймагай «Шергинск[...] хоздо хүрөө.

Б. ГЫЛЫ[...]

ИНСТИТУДАЙ ЗАЛУУ ЛЕКТОРНУУД

Бүхэроссиин «Знание» бүлгэм Зүүн-Сибириин технологическа институдай залуу лекторэй һургуулиие Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба. КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые эрхимээр дэлгэрүүлһэнэй түлөө энэ шагналда хүртөө. Тэндэнь 497 студент һурадаг. Технологическа институдай студентнэр Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Дунда Азиин мяха-һүнэй, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта үйлэдбэриин практика гараха үедөө лекцинүүдые уншадаг байна. Тиимэ студентнэрэй олонхинь эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг юм. Манай институдай студентка Татьяна Алюкова Сэлэнгын шасарганын эм домто зүйл тухай Томскын медицинскэ институдта һонирхолтой лекци уншаһан байна. Нина Михайлова, Лариса Капустина, Александра Старикова, Лидия Бухольцева, Клавдия Трифонова гэгшэд Байгал тухай, Байгалай үзэсхэлэн һайхан байгаали тухай лекци олоор уншаһанайнгаа түлөө байгаали хамгаалха талаар городской бүлгэмһөө грамотануудаар шагнагдаа һэн.

Мүнөө залуу лекторэй һургуули студентнэрэй зундаа уншаха лекцинүүдэй тематика тодорхойлбо. Тус һургуулида ябадаг студентнэр ВЛКСМ-эй XVII съездын материалнуудаар лекцинүүдые уншажа эхилээ.

И. ТУГУТОВ,
ВСТИ-гэй залуу лекторэй һургуулиин Соведэй түрүүлэгшэ.

СОВЕТ ОРОН

УРДА ПОВОЛЖИДО ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ЭХИЛБЭ

ВОЛГОГРАД. Областиин урда районуудта үбһэ хуряалга эхилбэ. Май соо хура бороотой байжа, нуга сабшалангай таригдаһан ногоон һайн ургаа. «Светлоярский» совхоздо люцернэ илангаяа һайнаар ургаба. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 150 центнер ногоон эшэ намаа абтана.

Волгоградайхид хахад миллион гектар нуга сабшалангай, таримал ногооной ургаса хуряаха юм.

БАЯН ТАРЯАН

ТЕДЖЕН. Туркмениин Тедженэй үрэжэлтэ газарай олонхи ажахынууд таряа хуряалгаяа эхилбэ. Ешмээн арбан хоногой турша соо унагаагдахаар хараалагданхай.

Ешмээн, шэнисэ ба хара таряан эндэ 11 мянган гектар эзэлнэ. Ургасын гараса һайн: гектар бүхэнһөө 20 центнерһээ бага бэшэ ургаса абтаха байха.

НҮҮРҺЭНЭЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

ТУЛА. Москва шадарай шулуун нүүрһэнэй бассейндэ гурбан шэнэ барилга захалба. Тульска областиин «Никулинская», «Бельковская», «Владимирская» ерээдүйн гурбан шахтын талмай дээрэ ажал эхилээ. Харгышад шахтын харгы хэнэ, электро-хабсаргагшад зайн галай лини татана, барилгашад шахтын түхеэрэлгэнүүдые бэлдэнэ. Ерэхэ жэлдэ үшөө дүрбэн шахтын һуури табигдаха байна. Бүхы долоон шахта жэлэй туршада 14,3 миллион тонно түлишэ малтан абаха проектнэ хүсэтэй.

Шэнэ шахтануудые барилга хадаа һүүлэй техническэ туйлалтануудые хэрэглэжэ, ороной шулуун нүүрһэнэй эгээл үнинэй бассейниие саашадань хүгжөөхэ үргэн ехэ арга олгоно. Алексинскэ райондохи «Никулинская» гэжэ шахтань баригдажа байһан предприятинуудай эгээл хүсэтэйнь болохо юм. Эндэһээ жэлэй турша соо гурба миллион тонно нүүрһэн абтаха. Малтагдажа байһан газарһаа нүүрһэн конвейерээр түмэр замай вагонуудта сэхэ абаашагдаха байна. Предприятиин проектнэ хүсэндөө ороходо, горнягууд ажалай үшөө дуулдаагүй үндэр бүтээсэ туйлаха гэхэ гү, али һарын туршада 291 тонно нүүрһэ малтан абаха. Тиихэдэ тонно түлишын өөрынь үнэ сэн дүрбэн түхэригтэ хүрэхэгүй болохо байна.

ВЕРМИКУЛИДАЙ НӨӨСЭ ОЛДОБО

КИЕВ. Запорожско, Днепропетровско областьнуудай хилэ дээрэ, Славгород посёлок шадар геологууд вермикулидай баян нөөсэ олобо.

Энэ минерал халахадаа, хэдэ дахин ехэ болодог һониин шэнжэтэй юм.

Вермикулидай нөөсэ миллион тонно болохо гэжэ даб дээрэ багсаамжалагдана. Промышленна аргаар ашаглахада, энэ нөөсэ табин жэлдэ хүрэхэ.

ДАЛАЙН ОЕОРООР...

БАКУ. Булла-далай гэжэ нефтиин-газай һая олдоһон уурхайе ехэ газартай холбохо сорго уһан доогуур татаха ажал эхилбэ. «Азморнефтестрой» трестын ажалшад түрүүшын хэдэн километртэ сорго татаа. Каспиин далайн 25 метр хүрэтэр гүнзэгыдэ булад лини Азербайджанда түрүүшынхеэ татагдажа байна.

Бакуһаа урагшаа 75 километртэ барилгашад сорго-нуудые километр хүрэтэр ута болгожо хабсаргана. Хабсаргагдаһан сорго жэбэдэ абтахагүй болгогдоһонойнгоо һүүлээр суднануудта тээгдэн абаашагдажа, далай руу табигдана.

Каспиин далайн оеороор гурбан зуун километртэ нефть болон газай сорго-нууд татагдаад байна гэжэ «Касморнефть» нэгэдэлэй начальник А. Сулейманов мэдээсэбэ. Далай соогуур сорго татаха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ. Гэбэшье гаргаша түргэн харюулагдаха, ехэ газарта түлишэ зөөлгэ хүнгэдхэгдэхэ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр Каспиин далай дээгүүр үшөө 125 километртэ шэнэ соргонууд ашаглагдаха байна.

ШЭНЭ УРГАСЫН ТАРЯАНДА

МИНСК. Витебскэ областиин Лиозно посёлоко элеваторай түрүүшын ээлжээн шэнэ ургасын таряае тушаан абахаар бэлэн болобо. Ороохо һалхитуулан хатааха, тэрэниие шалгажа байха ажал бүрин оньһожоруулагданхай, автомат аргаар бүтээгдэхэ. 20 мянган тонно ороохо таряа багтааха үшөө хэдэн түхеэрэлгэ энэ жэлдэ Белоруссида ашаглалгада оруулагдаха юм.

«1974 ондо таряа хуряалга ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые хангаха хэмжээ ябуулганууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо республикын бэлэдхэлэй организацинууд бодото ажал хэрэгээрээ харюусана. Таряа тушаан абалгын предприятинуудта 12 шэнэ склад баригдажа байна. Ороохоной поли дээрэһээ асарагдамсаарнь адхаад байха һарабшанууд, асфальтаар хушагдаһан талмайнууд түхеэрэгдэнэ. Ашаанай ехэ машинанууд болон автопоезднуудһаа ороохо таряа буулгаха хүсэтэ 60 түхеэрэлгэ нэмэжэ хэрэглэгдэхэ байна.

ТҮРҮҮШЫН БУУРСАГУУД

ЧАРДЖОУ. Областиин урда районуудай ажахынууд гүрэндэ буурсагуудые тушаажа эхилбэ. Чаршангинска районой Карл Марксын, Кировэй, Куйбышевай нэрэмжэтэ, Керкинскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Социализм» колхозууд тушаан абалгын пунктнуудта торгоной үнэ сэнтэй түрүүшын хэдэн зуун килограмм түүхэй эд тушаагаа.

Чарджоугай область — торгоной түүхэй эд ургуулдаг Туркмениин ехэ бааза юм. Областиин ажахынууд энэ жэлдэ республика соогоо эгээн ехэ — 2.107 тонно буурсаг гүрэндэ худалдахые шиидэнхэй.

(ТАСС-ай корр.).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Днепропетровскдо һаяхана ашаглалгада ороһон аэровокзал.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛИТЕРАТУРНО-УРАН ЗОХЁОЛ БҮТЭЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

(Буряадай уран зохёолшодой VII съезд дээрэ хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор А. И. Улановай хэһэн элидхэлһээ)

«Буряад совет литературын түүхэ» гэһэн ном хэблэн гарһан ушар хадаа манай уран зохёол шэнжэлэлгын ехэ хүгжэлтын гэршэ болоно гээд урдахи съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Үнэхөөрөөшье, буряад уран зохёолой түүхэ анха бэшэгдэһэн статьянууд Москвада хэблэгдэһэн «Совет литературын түүхэдэ» оруулагдахаар абтаһан байха юм.

Уран зохёолшодой VI съезд һүүлээр 3 жэл болоод байхада, В. Ц. Найдаков иигэжэ бэшээ бэлэй: «Литературно-уран зохёол бүтээл шэнжэлэлгын, мүн уран зохёолойшье хүгжэлтэдэ хэблэлэй органууд ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Манай Уран зохёолшодой холбооной орган болохо «Байгал» журналда хоёр жэлэй турша соо шэнэ номуудай тухай оройдоол дүрбэн рецензи ба уран зохёолой талаар дүрбэн статья хэблэгдээ».

Тэрэнэй һүүлээр жэл үнгэрһэн хойно уран зохёолшо А. Бальбуров «Правда Бурятии» газетэдэ хэблэгдэһэн статьяа дотороо «уран зохёол шэнжэлэлгын ажал хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. шүүмжэлэлгын статьянууд угаа хомороор бэшэгдэнэ» гэжэ тэмдэглээ бэлэй.

Эдэ статьянуудые минии дурдаһан ушар хадаа литературно-уран зохёол шэнжэлэлгын хүгжэлтынгөө шатада гараһанние үшөө дахин гэршэлхэ гэһэн эрмэлзэл болоно.

Һүүлэй хэдэн жэлдэ «Байгал» журналда «Уран зохёолой шүүмжэлэл ба библиографи» гэһэн ниитэ гаршаг доро яһала олон статья хэблэгдээ. «Литературно-уран зохёол бүтээлэй шэнжэлэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой һүүлээр 1972 ондо — 25, 1973 ондо 22 статья толилогдоо.

Эдэнэрэй олонхинь номуудта рецензинүүд, буряад уран зохёол тухай Г. Туденовэй, А. Бальбуровай, В. Махатовагай, Н. Дамдиновай статьянууд хэблэгдээ. Гэбэшье энэ үшөөл бага гэжэ һанагдана. Тиихэдэ эдэ хэдыхэн статьянуудай алиниишье, Н. Дамдиновайхиһаа бэшэнинь, хүнэй ухаанда хадуугдан үлөөгүй.

1972 ондо СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал 1973 ондо Буряадай номой хэблэл «Буряад совет уран зохёол» гэһэн статьянуудай суглуулбари гаргаа. Эдэ суглуулбаринууд КПСС-эй ЦК-гай «Литературно-уран зохёол шэнжэлэл тухай» тогтоолой һүүлээр гараа. Түрүүшын суглуулбари соо 8, хоёрдохи соонь 16 статья ороһон байна. Эдэнэй оройдоол зургаан соонь шэнжэлэлдэ туһатай асуудал табигданхай. Нүгөөдүүлынь уран зохёолшодой зохёохы ажалда зорюулагданхай. 15 авторнуудайнь 14-ниинь уран зохёол шэнжэлэгшэд, нэгэниинь — уран зохёолшо В. Найдаков томохон статья дотороо буряад совет литературын хүгжэлтын зам харуулаа. Ондо ондоо шатануудай илгаа һайса харуулагдажа, уран зохёолой жанрнуудта анхарал хандуулагдаа. Бэшэгшэдэй томо томо зохёолнуудта шэнжэлэл хэгдээ.

Тиихэдэ С. Балданов, С. Забадаев, Э. Уланов гэгшэдэй статьянууд һонирхол татана. Манай бэшээшэдэй зохёолнууд соохи уран һайханай зүйлнүүдые шэнжэлэлгэ С. Балдановай статья дотор бии. Арадай аман зохёолой зарим тэды арганууд эндэ үргэноор хэрэглэгдэдэг. Түрүүшын үедэ манай бэшээшэд аман зохёолые дууряан һажаадаг байһан һаа, удаань зарим тэды зүйлнүүдыень хэрэглэдэг болоод, һүүлдэнь юрэл онол аргыень зарим ушарта хэрэглэдэг болоһон байна. Шэнэ үеын байдал, хубисхалта саг харуулгада аман зохёолой зүйлнүүдэй хэрэглэгдэһые автор Х. Намсараевай «Гэрэл» гэһэн рассказай жэшээ дээрэ харуулна. Бэшээшэдэй хадуун абамаар бодолнууд статья дотор яһала бии. Гол шэглэлээрээ тус статья уран зохёол шэнжэлэлгэдэ хабаатай ха.

«Саг үеынгөө баатарые бэдэрхэ» гэһэн С. Забадаевай статья һонирхолтой. Автор хэдэн туужануудые шэнжэлэн үзөөд, зүриллөөгүй байһыень тэмдэглээ. Бодото ажабайдалай, хүнэй сэдьхэл бодолой орёос хайхарангүй юрэл зураглахадаа, бэлигтэйшье зохёолшод һула муу бүтээл бэшэнэ гээд автор хэлэнэ.

И. Калашниковай «Разрыв-трава» гэһэн роман соо харуулагдаһан аха дүү Родионовуудай образ шэнжэлэлгэдэ Э. Улановай статья зорюулагданхай.

Арадуудай хоорондын хани нүхэсэл тухай А. Серебряков статья соогоо бэшэнэ. А. Соктоевой уран зохёол шэнжэлэлгын хүдэлмэри ехэ анхарал татана.

Угаа түргэнөөр хүгжэн байгаа манай уран зохёолой дэбжэлтэ, амжалта, мүн дутуу дундануудые элирүүлэн харуулха хэрэг хадаа шүүмжэлэгшэдэй нангин уялга болоно. Гэбэшье энэ асуудал гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

В. Найдаков лэ энэ талаар амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Уран зохёолшод Д. Батожабай, Н. Балдано, А. Бальбуров, Ц. Шагжин тухай тэрэнэй статьянууд тодо хурсаар бэшэгдэнхэй. Эдэ зохёолшодой уран бүтээлнүүд, зохёохы хүдэлмэринь уран һайнаар бэшэгдэнхэй.

Зарим статьянууд дотор хэлэгдэһэн бодолнууд баримталагдадаггүй муутай. Жэшээлхэдэ, Ц-Д. Дондокова тухай, Г. Туденовэй бэшэһэн статья тухай эндэ хэлэе. Туденов тодо хурсаар бэшэжэ шададаг аад, энэ статьягаа түргэн мүрөөр бүтээжэрхинэ ха гээд һанахаар.

Суглуулбари дотор хэблэгдэһэн статьянууд гол түлэб һайнууд. Авторнууд бэшэжэ байһан материалаа һайн мэдэдэг, зохёолшодой бүтээлнүүдые анхаралтайгаар шэнжэлдэг байна гэжэ элирээ. Тиибэшье уран зохёол шэнжэлэлгэдэ үшөөл ехэ анхарал хандуулха шухала. Юуб гэбэл, энэмнай манай литературын ехэхэн эрилтэ гээшэ.

Манайда мэргэжэлтэй шэнжэлэгшэд үшөөл хомор байһаар. Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ уран зохёол шэнжэлэгшэд шүүмжэлэлгын асуудалда яһала горитойхон анхарал хандуулдаг боложо байна.

Манай уран зохёолшодой бүтээлнүүдые ажалшадай дунда нэбтэрүүлхэ, ойлгуулха хүдэлмэри үшөөл муугаар ябуулагдана. Олон номуудта шэнжэлэл хэгдэнэгүй. Тиихэдэ газетэнүүдэй, редакцинуудай, радио, телевидениин зүгһөө теоретическэ статьянуудта шэнжэлэлгэнүүдтэ шанарай талаар ехэ эрилтэ табигдадаггүй байна.

Литературно-уран зохёол шэнжэлэлэй асуудалнуудые улам хүгжөөхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула Уран зохёолшодой холбоондо бэрхэ, мэргэжэлтэй шүүмжэлэгшэдһээ бүридэһэн бүлгэм байгуулха шухала.

БИБЛИОТЕКЫН ХЭРЭГТЭ — ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

СССР-эй Культурын министерствын Главна библиотечнэ инспекциин начальник В. В. СЕРОВ хөөрэнэ.

Ном, библиотекэ совет хүнүүдэй ажабайдалда батаар орожо, ажал хүдэлмэридэнь, үе сагай хүгжэлтэ дабшалтаһаа гээгдэнгүй ажаһуухадань, ехэ туһа хүргэдэг болонхой. Шэнэ ёһоной хүниие хүмүүжүүлгэдэ, коммунизм байгуулгада номуудай ямар ехэ үүргэ дүүргэдэгыень сэгнэхэ бэрхэтэй. Эгээл тиимэһээ библиотекэнүүдые үргэдхэн олошоруулга, хүгжөөлгэдэ, библиотекын хэрэгые һайжаруулгада, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, научно-техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ библиотекэнүүдэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ тухай парти туйлай ехэ анхарал хандуулдаг юм.

Мүнөө орон доторнай 360 мянган библиотекэ хүдэлдэг. Хото городуудай, һуурин тосхонуудай предприятинуудта, барилганууд дээрэ, колхозуудта хүдэлдэг 180 миллион үлүүтэй уншагшадые эдэнэр хангадаг байна. КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые шиидхэхэдэнь, библиотекэнүүд манай арад зондо ехэ туһа хүргэнэ.

Гэхэ зуура, библиотекэнүүдэй бүхы арга боломжонууд бүрин хэрэглэгдээ гээшэ гү? Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ, библиотекын хэрэгые һайжаруулхын тула манай орон дотор ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байха үеэр, библиотекэнүүд үргэдхэгдэн олошоруулагдаһан байна. Гэбэшье бүхы арга боломжонууд бүрин хэрэглэгдэнэгүй. Коммунис байгуулалтын ба научно-техническэ хүгжэлтын мүнөөнэй шатада библиотекэнүүдэй үмэнэ шэнэ шэнэ зорилгонууд табигдана.

Орон доторхи библиотекын хэрэгые улам хүгжөөн һайжаруулха, ушарһан дутуу дутуу дундануудые усадхаха үргэн ехэ программа энэ тогтоолоор хараалагданхай. Библиотекын ажал хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулха тухайда энээн дотор хэлэгдэнэ. Бусад шухала дүримүүдһээ гадна, гүрэнэй олониитын библиотекэнүүдые хамтаруулан нэгэдхэхэ, хото городой ба районой библиотекэнүүдые үндэһэ болгон, хамтын штадтай, номой баян фондтой бүри ехэ библиотекэнүүдые эмхидхэн байгуулха хэрэгтэ тус тогтоол соо онсо анхарал хандуулагдана. Уншагшадай — хүдэлмэришэдэй, хүдөөгэй ажалшадай, арадай ажахын элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэдэй һонирхолые, хэрэглэмжые, соёл болбосоролые хараада абажа, эрилтэнүүдыень хангаха улам һайн, шэнэ арга хэрэглэхээр хараалагдана.

Саашалаа олониитын ба бусад библиотекэнүүд хоорондоо таһархайгаар бэшэ, харин хото городой гү, али районой библиотекэнүүдэй нэгэдэл болон хүгжэхэ зэргэтэй. Тиигэһэнэй ашаар уншалгын залнуудтай, таһагуултай, филиалнуудтай, мүн политическэ, экономическа, байгаали шэнжэлдэг, техническэ, хүдөө ажахын, уран һайханай ба бусад литературануудтай мүнөөнэй ехэ эмхи зургаануудые, мэдээсэлэй түбүүдые эмхидхэн байгуулха арга олдохо юм.

Город гү, али район бүхэндэ түбэй библиотекэ эмхидхэхэ шухала. Харин бусад библиотекэнүүд тэрэнэй филиалнууд болгогдохо. Энэнь номой хамтын фондтой, хүдэлмэрилэгшэдэй штадтай библиотечнэ ехэ эмхи бии болгохо, библиотекэнүүдэй хүсэлэл оролдолго ба материална нөөсэнүүдые нэгэдхэхэ, эдэнэй хоорондоо холбоогүй байлгые усадхан зайсуулха арга олгохо.

Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, библиотекэнүүдые шухала хэрэгтэй номуудаар хангаха, фондыень бүридүүлхэ ниитэ нэгэн политика бэелүүлэгдэхэ байна. Шэнэ оршон байдалда номуудые гансал библиотекын фонднуудһаа бэшэ, харин хото городой гү, али районой бүхы библиотекэнүүдэй фондһоо абажа шадаха. Дэлгэрэнгы каталогуудые, справочна хамтын аппарат эмхидхэн байгуулхые түсэблэһэнэй ашаар уншагшадые информационно-библиографическа талаарнь хангалга нилээд һайжаруулагдаха.

Бүхы орон дотор библиотекын хүдэлмэри шэнэдхэн эмхидхэхэ бэлэдхэл хэхэдээ, хэдэн хото городуудта, районуудта библиотекэнүүдэй ажал хэрэгые хубилгаһан байгаабди гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Шэнэ гуримай арсашагүй һайн, ашаг ехэтэй байһыень туршалганууд харуулаа һэн. Энэнь нэгэ нэмэлтэ гаргаша хэнгүй, библиотекын хүдэлмэриин дотоодын арга онолнуудые улам бүри һайнаар хэрэглэхэ, уншагшадай эрилтэ хангалгаяа эрид һайжаруулха арга олгохо гээд дүй дуршал элирхэйлэн харуулаа. Тодорхойлон хэлэбэл, шэнэ гурим библиотекэнүүдэй ажал ябуулгада, литературануудые олошоруулгада, информационно хүдэлмэриин онолнуудые һайжаруулгада ехэ нүлөө үзүүлхэ байха. Иимэ шэнэ гуримай ашаар уншагшад — илангаяа хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай арадай ажахын мэргэжэлтэдэй дундаһаа политическэ, научно-техническэ, хүдөө ажахын литературануудаар һонирходог хүнүүд олошороо.

Библиотекэнүүдые нэгэдүүлгэ тэдэниие хүтэлбэрилхэ, хүдэлмэрилэгшэдэйнь ажалай сагые гамтай һайнаар ашаглаха арга олгобо. Нэгэдхэгдэмэл библиотекэнүүдэй ажалые шэнээр эмхидхэгдэн, уншагшадай эрилтэ хангалгын гаргаша бага болгоһон, библиотекэнүүдтэ һомологдоһон гүрэнэй мүнгэ бүри аша үрэ ехэтэйгээр гаргашалха арга олгоһон байна.

Мүнөө РСФСР-эй, Украинын, Эстониин, Латвиин, Молдавиин, Грузиин хэдэ хэдэн областьнуудай библиотекэнүүд нэгэ газарһаа хүтэлбэрилэгдэдэг боложо байнхай. Бусад республиканүүдташье иимэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Гүрэнэй библиотекэнүүдые шэнэ гуримда оруулжа дүүргэлгэ ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, научно-техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэн түгэс нүхэсэл болохо байха гээд бата найдамтайгаар хэлэжэ шадахабди.

(ТАСС).

ҮБГЭН ЭСЭГЭ АШАТАЯА ҮЗЭГТЭ ОРОЖО ЭХИЛҺЭН

(„Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха“ бүлгэмэй байгуулагдаһаар 50 жэл гүйсэбэ)

«Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха» гэжэ Буряад-Монголой бүлгэмэй байгуулагдаһаар 50 жэл байгша ондо гүйсэбэ. Хаанта засагай үедэ манай олоншо арад зоной үзэг бэшэг мэдэхэгүй, мунхаг харанхы байһанииньь элитэ. Иимэ ушар хадаа ороной экономикын, культурна хүгжэлтэдэ ехэ һаад тойбо татадаг һэн. Ушар иимэһээ РСФСР-эй зониие үзэг бэшэгтэ һургаха тухай гэһэн тогтоол 1919 оной [...] һарада совет гүрэн гаргажа абаһан юм.

Республикын бүхы арад зоние ороной политическэ ажалда хабаадуулха зорилгоор Арадай Комиссариадай [...] иигэжэ тогтообо: «Ун[...] бэшэжэ шадахагүй [...] 50 наһан хүрэтэр бү[...] зон өөрынгөө дураар [...] хэлэндээ гү, али ород [...] һурахыень уялгалха».

[...] зорилго амжалтатай[...] бэелүүлхын тулада [...] оной июниин 19-нэй [...] гай декредэй ёһоор Арадай гэгээрэлэй комиссариадай [...] тусгаар зургаан — «Үзэг бэшэг мэдэхэгүй [...] усадхаха» Бүхэроссин [...] комисси байгуулагдаһан [...] Мүн нютаг нютагуудта [...] зургаанууд эмхидхэгдээ. Эгээл энэ үедэ гражданай [...] боложо байгаа, [...] һандарһан ажахыгаа [...] бодхоолгын бэрхэ[...] үе саг орожо ерээ. [...]һээ эдэ жэлнүүдтэ Со[...] гүрэн хүн зониие үзэг [...] һургаха хэрэгтэ мүн[...]-һомолхо аргагүй бай[...]. Ушар иимэһээ, 1923 [...] багаар Совет гүрэн [...] шухала энэ зорилго [...] хэрэгтэ олониитын [...] хандуулжа эхилбэ.

[...]3 оной декабриин 12-[...] «Үзэг бэшэг мэдэхэгүй [...] усадхаха» бүлгэмүү[...] хаанагүй эмхидхэхэ урятайгаар ВЦИК бүхы совет, ниитын эмхинүүдтэ хандаһан юм. «Октябриин революциин 10 жэлэй ойдо үзэг бэшэг мэдэхэгүй нэгэшье хүн байха ёһогүй» гэһэн В. И. Ленинэй уряае эдэ бүлгэмүүд бэелүүлхэ ёһотой байба. Манай орон доторхи ушар ёһо мэдэхэ пэгэшье хүн энэ бүлгэмдэ оронгүй, мунхаг харанхы, гээгдэнги байдалтай тэмсэхэ ябадалһаа газаа тээ байха ёһогүй» гээд М. И. Калининай гараа табиһан энэ хандалга дотор хэлэгдэнэ.

«Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха» бүлгэм байгуулагшадай нэрэ энэ хандалгада хабсарганхай. Эдэнь 88 хүн байһан юм. В. И. Ленин, Н. К. Крупская, М. И. Калинин, А. В. Луначарский болон бусад эдэнэй тоодо бии бэлэй.

1924 оной апрелиин 12-то БМАССР-эй ЦИК «Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха» бүлгэм эмхидхэхэ тухай республикын арад зондо хандаа бэлэй. 1924 оной апрелиин 24-дэ энэ бүлгэм байгуулха эмхидхэлэй суглаан болобо.

Манай республикада энэ бүлгэм байгуулха гээшэ айхабтар ехэ удха шанартай байһан юм. Юун бэ гэхэдэ, бэшэ хизаарнуудта орходоо манай республикада үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүлэй тоо һураггүй олон байһаниинь бүгэдэндэ эли.

«Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха» Бурят-Монголой бүлгэм айхабтар ехэ ажал ябуулха ёһотой байба. Бүлгэмэй, тэрэнэй ячейкэнүүдэй хүдэлмэридэ шадаал һаа, олон хүн зониие хабаадуулха хэрэгтэй байгаа. Клубуудай, библиотекэнүүдэй, улаан булангуудай, уншалгын байшангуудай, сельсоведүүдэй дэргэдэ иимэ ячейкэнүүдые эмхидхэхын тулада түлөөлэгшэд хүдөө гараһан юм. Тиигэжэ 1924 оной апрелиин 25-да Верхнеудинскэ уездэ түрүүшын иимэ бүлгэм байгуулагдажа, 20 хүн бэшүүлһэн байба. Иигээд лэ хаа хаанагүй бүлгэмэй ячейкэнүүд эмхидхэгдээ һэн. 1925 оной январиин 1-нэй хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, республика дотор 2484 гэшүүдтэй 104 ячейкэ бии болоод байба.

Улад зоной үзэг бэшэгтэ орохо, ном заалгаха дуратай байһаниинь хэлэшэгүй. Хүдэлмэришэд, таряашад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд партада һууһаа бэлэй. Гансахан Верхнеудинскэ уездэ 52 ехэ наһатайшуулай һургуули нээгдээ һэн. «Наһажаал зониие үзэгтэ һургаха һургуули нээгдээ, һурагшад жэгтэй олоороо ерэжэ байна. 3—3 часаар неделидээ гурба удаа хэшээл үнгэргэгдэнэ» — гэжэ коммунальна зургаанда байгуулагдаһан ячейкын гэшүүд бэшэһэн байна. «Үһан самайхидай дунда үзэг мэдэхэгүйшүүл үгы болохо!» — гэһэн мэдээн профсоюзуудай Буряад-Монголой бүлгэмдэ ороһон юм.

Энэ шухала асуудалые республикын хэблэл үргэнөөр харуулдаг бэлэй. «Үзэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха!», «Ильичэй захяа дүүргэе» гэхэ мэтын уряануудые тэрэ үеын газетэнүүдэй хуудаһануудта хаража болоно. Нютаг нютагуудһаа мэдээсэлнүүдые гаргахаһаа гадна, энэ асуудалда зорюулжа шүлэг, зурагууд газетэдэ хэблэгдэдэг бэлэй.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха гурбан хоног үнгэргэгдэдэг һэн. Иимэ кампаниие газетын туһаламжаар улам үргэнөөр, үрэ ехэтэйгээр ябуулдаг байһан юм.

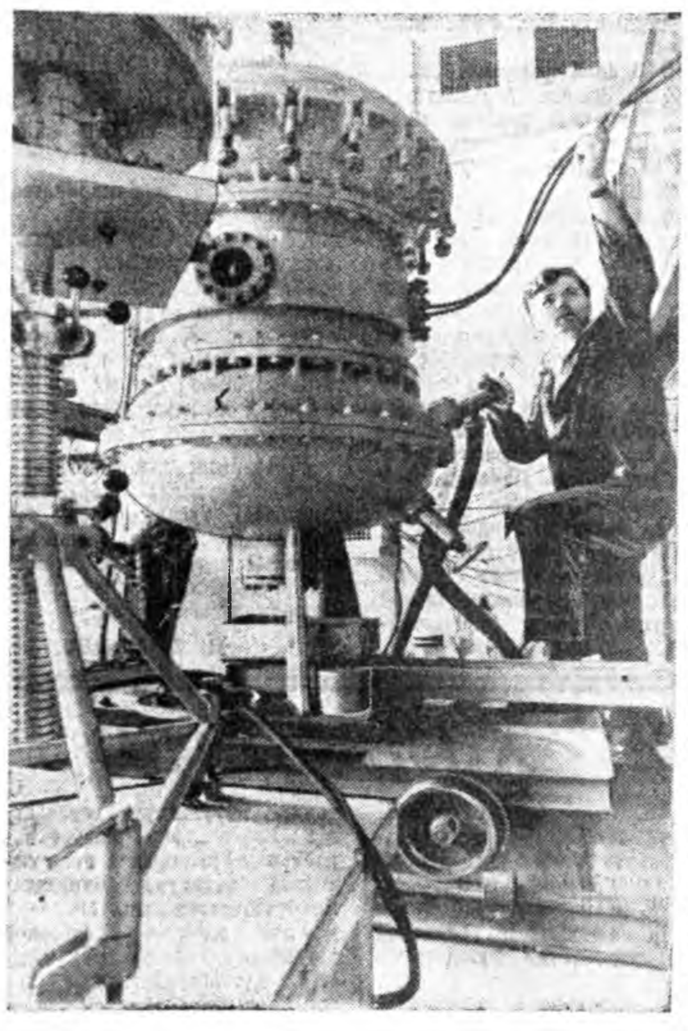
Энэ бүлгэмэй эрхилһэн ажал айхабтар ехэ юм. Тэрэ үедэ олон бэрхэшээлнүүд тохёолдодог бэлэй. Һуралсалай шухала хэрэгсэлнүүд, багшанар дуталдадаг байгаа. Илангаяа буряад зониие һургаха багшанар хомор һэн. Буряадай педтехникум зүбхэн лэ 1924 оной ноябриин 7-һоо хүдэлжэ эхилээ һэм шуу. Тэрээнһээ гадна шэмээшэг зон, нүүдэл, байдалтай буряад зониие ехэ наһатайшуулай һургуулида хабаадуулха гээшэнь бэрхэтэй хэрэг байһан юм. Саарһа, карандаш, самбар гэхэ мэтэнүүд үгы гэһэн дохёонууд нютаг нютагуудһаа ородог бэлэй.

Республикын бүлгэмэй эмхидхэлэй хэмжээнүүдые абаһанай ашаар 1923 онһоо 1928 он болотор 35 мянган хүн ехэ наһатайшуулай һургуулида хабаадуулагданхай, удаадахи хоёр жэлэй туршада 58 мянган хүн хабаадуулагдаа һэн. Гушаад оной эсэс багта манай республикын ехэ наһанай хүн зоной үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхагдаһан юм.

Мүноо Буряадай республика культурынгаа талаар дээдэ хүгжэлтэдэ хүрэнхэй. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал, дүрбэн дээдэ һургуули, хорёод техникум ба училищи, хэдэн зуун дунда һургуули хүдэлжэ байна. Иимэ үндэртэ гараад байхадаа, оройдоол 50 жэлэй саада тээ манай соёл болбосорол ехэ наһатайшуулай һургуулиһаа эхилһэн гэхэдэ үнэншэхөөр бэшэл даа.

Эдэ бүхы амжалтанууд хадаа ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай, арад зоной гэгээрэл болбосорол дээшэлүүлхын түлөө парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын аша үрэ мүн.

Г. СЕМИНА,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

СССР-эй Наукануудай академиин 250 жэлэй ой

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Гидродинамикын институдай Сибириин һургуулиин ажал уласхоорондын үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Гидродинамикын институдта мүнөө үедэ металлнуудай зуу гаран элдэб холисонууд бии болгогдоо, тэрэнэй гуша гарандань авторска үнэмшэлгэнүүд үгтөө, табаниинь США, Англи, ФРГ болон бусад оронуудта худалдагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер Анатолий Киселев тэһэлэлгын оптическа камерын дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

[...]ОЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

[К]ПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. [Брежн]евэй, КПСС-эй ЦК-гай [Поли]тбюрогой гэшүүн, [СССР]-эй Верховно Соведэй [През]идиумэй Түрүүлэгшэ [Н. В]. Подгорнын, КПСС-эй [ЦК-г]ай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, [КПСС]-эй ЦК-гай Политбюро гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр [...] гүрэнэй толгойлогшо, [Прем]ьер-Министр Мухаммед [Даудай] хоорондо болоһон [...] Громыкын ба Афганистанай [...]дөөнүүд гадаадын [хэблэл]эй анхарал татана. Хөөрэлдөөнүүд үнэн [...]эй, үгээ ойлголсолтой [...] оршон байдалда үнгэрһэ [...] афган ба гадаадын бусад газетэнүүд бэшэ[...] [...]б найрамдалай, аюулгүй байдалай түлөө, гүрэнүүдэй хоорондын адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө хоёр талын хүсэлэл оролдолго гаргажа байһаниинь хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ. Хүндэтэй айлшанай хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн сайлалга дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, Мухаммед Даудай хэлэһэн үгэнүүдые харин оронуудай хэблэл тунхаглана.

• • •

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1969 ондо болоһон уласхоорондын зүблөөнэй 5 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Правда» газетэдэ тунхаглагдаһан «Коммунис хүдэлөөнэй шэнэ амжалтануудай түлөө» гэһэн түрүү бэшэг коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хэблэлэй органуудай, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хэблэлэй анхарал татана. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай газетэнүүд энэ статьяе хуряамжалан тунхаглана.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер түрүүтэй ГДР-эй партийно-правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Польшодо ерээд байһан тухайда Варшавын газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна.

• • •

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын байгуулагдаһаар 5 жэлэй ойе социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй хэблэл үргэнөөр тэмдэглэнэ.

США-гай Президент Р. Никсонэй Аннаполиста үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй һаяар хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, имагтал Советскэ Союзай ба США-гай хоорондын бэшэ, харин бүхы арадуудай хоорондо бата эб найрамдал хангаха арга боломжонуудые шэнжэлэн хаража үзэхэ байнабди гэһэн үгэнүүдтэнь гадаадын хэблэл анхаралаа хандуулна.

• • •

Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгаан тарааха тухай гуримые тодорхойлһон эсэсэй документнүүдтэ Женевэдэ гар табигдаһан тухай ехэ материалнуудые харин оронуудай хэблэл толилно.

(ТАСС).

ПАРИЖ

[ФР]АНЦИИН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ДЕКЛАРАЦИ

ТАСС

[...] найрамдалай элдэб [...]алнуудаар Советскэ [Союз]ай зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байха [...]нтэйбди гээд Францын Премьер-Министр Жак [Ширак] Национальна суглаан [...] үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. [П]равительствын ниитэ политическэ декларациие тэрэ Национальна суглаанай харалгада табиһан байгаа. Гадаадын ба дотоодын политикын гол зорилгонууд энээн дотор табигданхай.

Уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудаар президентнүүд Шарль де Голлиин, Жорж Помпидугай хараалһан хараа шугамые правительство бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ байна гээд Премьер-Министр тэмдэглээ. Франци эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ, шахардуу байдал һуларуулхын түлөө хүсэлэл оролдолго гаргаха байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Францин бэеэ даанаһан байдал хангаха гээшэ правительствын саг үргэлжын зорилго байгаа, саашадаашье байха гээд Премьер-Министр хэлэбэ.

Гэхэ зуура, өөрынгөө хабаададаг бүхы холбоонуудта Франци үнэн сэхэ байха юм гэжэ Премьер-Министр тэмдэглээ.

УЛААН-БААТАР

Табан жэлэй ойн хүндэлэлдэ

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын байгуулагдаһаар 5 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фотовыставкэ эндэ нээгдэбэ. Сүлөөрэлгын Национальна фронтын ба Революционно саг зуурын правительствын хүтэлбэри доро сэрэгэй, политическэ, дипломатическа тэмсэлэй фронтнууд дээрэ Урда Вьетнамай патриодуудай туйлаһан ехэ амжалтанууд тухай, мүн арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалга болон соёл культура хүгжөөлгэдэ амжагдаһан туйлалтанууд тухай хөөрэһэн 200 гаран гэрэл зураг олон стенднүүд дээрэ табигдаһан байна.

Монгол ба вьетнам арадуудай хани барисаанда, МНР-эй болон РЮВ-эй хоорондохи али бүхы харилсаа холбоо саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан тусхай стенднүүд бии.

КАТМАНДУ

Хөөрэлдөөнүүд дүүрээ

ТАСС

Гадаадын оронуудтай хани барисаанай ба соёлой харилсаа тогтоодог совет бүлгэмүүдэй холбооной делегаци Непалда хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Непало-совет нэгэдэлэй ба непало-совет соёлой нэгэдэлэй уряалаар делегаци эндэ ерэжэ, долоон хоногой турша соо ороной ажалшадай байдалтай, хүдэлмэритэй танилсаһан байна. Тиигэхэ үедөө делегациин гэшүүд ороной олониитын түлөөлэгшэдтэй, политическэ ажал ябуулагшадтай уулзаа. Непалай Национальна панчаядай түрүүлэгшэ Н. Б. Суар совет делегацитай уулзалга хэбэ.

ДЕЛИ

Түмэр замшадай эрилтэнүүд хангагдаа

ТАСС

Һаяхан болоһон буһалгаанай үедэ түмэр замшадай табиһан эрилтэнүүдые хангажа, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха гэһэн шиидхэбэри Индиин правительство гаргаа гээд түмэр замай транспортын министр Л. Н. Мишра мэдүүлбэ. Тэрэ Индиин штадуудай ахамад министрнүүдтэ бэшэг эльгээхэдээ, түмэр замшадта 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо, ажалайнгаа һүүлээр хүдэлһэнэйнь түлөө салин хүлһыень тааруулан табиха, саг зуура хүдэлһэн хүнүүдтэ салин хүлһыень нэмэхэ гэһэн заабаринуудые үгэһэн байна. Түмэр замшадай салин хүлһэ хаража үзэхэ комитет байгуулагдаа.

ДАР-ЭС-САЛАМ

Мүрдэлгэ эхилээ

ТАСС

Мозамбигта Португалиин колонизаторнуудай гэмтэ ябуулгануудые мүрдэхэ талаар ООН-ой комиссиин нүүдэл сесси июниин 6-да Танзаниин ниислэл хотодо эхилбэ.

Лиссабоной унагаагдаһан фашис захиргаанай заабаряар колониальна сэрэгүүдэй Африка түбиин газар дээрэ үйлэдэһэн шуһата муухай ябуулганууд тухай гэршэнэр, Мозамбигһаа ерэһэн хүнүүд хөөрэнэ.

Шухала мүрдэлгэ шэнжэлгэ хэхэдэнь, туһа хүргэхөөр бэлэн байһан тухайдаа Португалиин шэнэ правительство нүүдэл сессиин урда тээ энэ комиссиин гэшүүдтэ мэдээсээ.

ХАНОЙ

Арбан община сүлөөлбэ

ТАСС

Байгша оной майн 15-һаа 25 болотор Урда Вьетнамай Сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Чунгбогой түбэй хубида сайгон сэрэгүүдэй добтолгонуудта шанга харюу сохилто үгэхэдөө дайсанай 4200 гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан, сайгон сэрэгүүдэй 150 бэхилэлгэ үгы хэһэн байна. ДРВ-гэй «Куан дой Нян зан» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, сайгон сэрэгүүдээр булимтаран эзэмдэгдэһэн 10 община патриодууд сүлөөлбэ.

НАЙРОБИ

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха

ТАСС

Правительстванууд, уласхоорондын эмхинүүд оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха, гамтай һайнаар ашаглаха тухай асуудалнуудые саашадаа бүри эдэбхитэйгээр шиидхэхэ юм гээд найдажа байһанаа оршон тойронхи байгаалиин асуудалнуудые шиидхэдэг ООН-ой программын гүйсэдхэхы директор Морис Стронг мэдүүлээ. Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха уласхоорондын үдэрэй үнгэргэгдэхээ байһантай дашарамдуулан, эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, оршон тойронхи байгаали һайнаар сахижа, газарай нөөсэ баялигуудые улад зоной аша туһада ашаглаха ябадал хангаха зорилго хүн түрэлтэнэй үмэнэ табигданхай гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

ТОЛИ

„ТѲѲДЭЙМНИ ХЭН БЭ?..“

Би haяхан Ивалгын дунда hургуулияар ябаа hэм. «Эсэгэ оромни — СССР» гэhэн бүхэсоюзна аяншалгын арбан шэглэлээр пионернүүдэй хэжэ байhан юумэ үзөөб. Тэдэнэй дунда 6-дахи «В» классай пионернүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **Ивакина Наташын** хэhэн альбом анхаралыем татаа hэн.

Газааhаань харахада, юрын лэ альбом. Зүгөөр иража үзэхэдөөл hонирхохоор. «МИНИИ ТѲѲДЭЙ» гэhэн томо гаршаг обёорогдобо. Түрүүшын нюурта — наhажаал эхэнэрэй фото-зураг.

«Минии тѳѳдэй — Зыкова Федосья Мартыновна, — гэжэ Наташа хүсэд жэгдэрээдүй гараар бэшэнэ,—**1911 ондо таряашанай булэдэ түрөө юм. Түрэhэн hууринииинь Курганска областиин Пески гэжэ нуурай эрьедэ оршодог. 1930 ондо Ураалhаа ПВЗ барилсахаяа, Улаан-Үдэ ерэhэн юм. Түмэр тайрадаг станогто хүдэлдэг байгаа. 1941 ондо үбгэниинь наhа баража, тѳѳдэймни гурбан үхибүүдтэеэ үлэhэн байгаа».** Эдэ үгэнүүдые уншаад, фото-зураг хараад байхадаа, наhаараа ажал хэжэ ябаhан эхэнэрэй дүрэ шарай элирхэ.

Наташа басагахан тѳѳдэйдѳѳ угаа дуратай, үнэн зүрхэнhѳѳ хүндэлдэг гэжэ тухайлхаар. Юуб гэхэдэ, намтарыень бэшэхэдээ, тон дулааханаар, эгээл хэрэгтэй үгэнүүдые оложо найруулаа. **«Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ тылдэ үлэhэн хүнүүдтэ баhал хүшэр байгаа. Олонхинь эхэнэрнүүд үлөөд, дайнда ошоhон эрэшүүлэй түлөө, өөhэдынгөө түлөө хүдэлхэ. Эдихэ юумэ хоморшог hааб даа. Илангаяа тэжээбэритэй хүнүүдтэ гайтай байгаа. Гэбэшье манай тѳѳдэй аманhаа үлөөжэ, фронт дээрэ байлдагшадта юумэ эльгээдэг байгаа. Тэрэниинь гэршэлhэн бэшэгүүдшье байха...»**

Үнэхөөрөөшье, тэрэ альбомой нэгэ хуудаhанда шарлашаhан бэшэг наалтатай. Тэрэ бэшэг уншажа үзэбэб: **«1943 оной январиин 2-то энэ бэшэг бэшэгдэбэ. Беляев Иван Ивановичай, Леонов Петр Никитовичэй, Сторожевой, Молоковой, Седовой нэрэhээ Беляев бэшэбэ. Бидэ, хүдэлмэришэн-таряашанай Улаан Армиин сэрэгшэд танда, Зыкова Феня, өөрынгөө улаан-армейскэ мэндые хүргэжэ, таниие Шэнэ Жэлээр, шэнэ жаргалаар, шэнэ амжалтаар, илалтаар амаршалнабди. Тиихэдээ, танай саашанхи ажабайдалда ехэ жаргал, мүн 1943 оной нэгэдэхи хахадта немецко-фашистска булимтарагшадые бута сохилгодо бултанай оролдолгын амжалтатай hайн байхын тула ехээр хүдэлхыетнай хүсэнэбди.**

Феня, 1942 оной декабриин 31-нэй hүниин 11 сагта танай эльгээhэн иимэ юумэ: хахад литр архи, пряник, хотируулгануудые, колбаса абаабди. Тэрэнэйтнай түлөө танда баяр хүргэнэбди.

Бидэ эгээл 1942 оной декабриин 31-дэ амиды «хэлэ» гэхэ гү, али байлдаанай боложо байhан газараар ябажа, эсэргүүсэгшэдэй тыл худар ошоод, немецые барижа, өөhэдынхидтөө асарха гэhэн дайшалхы даабари армиин дээдэ командованиhаа абаhан байгаабди. Тэрэ зорилгоёо дүүргээбди: нэгэ немецые өөhэдынхидтөө асараабди, нүгөөдыень хороогообди. 1942 оной декабриин 31-нэй үдэшын 11 сагта танай эльгээhэн юумэ абаа ха юмбибди. hуугаад лэ уугаабди, эдеэлээбди, дуу дуулажа, таниие дурдаа гээшэбди. Иигээд лэ даб дээрээ дүүрээ. Баяртай. Даб дээрээ булта амидынуудбди. hүүл доро Беляев.

1943 оной январиин 3».

Ф. М. Зыковагай дүтын хүнүүд тэрэ үедэ фронтдо ябаагүй. Имагтал hайн сэдьхэлтэй хүн лэ харатан дайсадые үзэн ядаhанhаа, тэндэ гал дүлэн соогуур тэмсэжэ ябаhан танигдаашьегүй hаа, совет сэрэгшэдые баярлуулха гэжэ өөрhөө үлүү гаргажа, эдихэ хоолой зүйл бэлэг болгон эльгээгээ гэжэ мэдэхээр бэшэ аал? Тѳѳдэйнгѳѳ тэрэ абариие Наташа хүүхэн тон зүбөөр ажаглаа. **«Минии тѳѳдэй ажалша, бэрхэ хүн. hайхан сэдьхэлтэй. Хэдэн грамота абаhан, медальтай. Пенсидэ гараhан аад, мүнөөшье хүүгэдэй яслида хүдэлhэн зандаа...»**

Хүгшэнэй залуугай фотонууд олон. **«Минии тѳѳдэй 19... ондо», «Минии тѳѳдэй курортдо»** гэhэн гаршагтайнууд.

Квакина Наташын хэhэн альбом тухай юундэ иимэ дэлгэрэнгыгээр тогтообиб гэхэдэ, мүнөө үедэ ажалай алдар солын жэшээ дээрэ эдиршүүлые хүмүүжүүлхэ эрилтэ табигдана. Эдир хүн түрэлхидэйнгөө ажалай намтараар hонирхожо, тэрээн тухайдань материал суглуулжа, амжалтаарнь омогорхожо байхадаа hайн гээшэ гүбэ.

Бүхы түрэлхид орден, медальда хүртэхэ hэн, Социалис Ажалай Герой болохо hэн гэнэ бэшэб. Наhан соогоо ажал хэжэ ябаhан хүнэй намтарта омогорхохоор зүйлнүүд заатагүй олдохо.

Нютагайнгаа түүхын материал суглуулхадаа, эдир түүхэшэд нэн түрүүн эхэ, эсэгэ түрэл гаралайнгаа ажалай намтараар hонирхохо ушартай. Илангаяа колхоз байгуулгын үе сагта, Эсэгэ ороноо хамгаалгын жэлнүүдтэ нютагтаа хүдэлhэн хүнүүд тухай материал яаралтайгаар суглуулхаар болоо. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ ажаhууhан хүнүүд наhатай болоно байна бшуу...

Юрэдөө, шабинарайнгаа эдэбхиие улам hүжэрөөн, тэдэнэйнгээ толгойдо hэмээхэн шэнэ бодол түрүүлжэ, альбом болон планшедүүдые хүүлэхэдээ, ниитын удха шанаргай юумэ багшанар бүтээлгэнэ бэшэ гү? Тэдэ бүхы юумэнүүдынь хожомоо түүхын документнүүд болоно үгэхэ бэшэ аал?

«Тѳѳдэймни хэн байгааб?» гэhэн асуудалда харюусан, тэрээндээ тусхай альбом зорюулхадаа, Наташа басагахан өөрөөшье мэдэнгүй, үе сагайнгаа түүхын хуудаhанда нэмэри оруулалсаба ха юм.

Ц. ДОНДОГОИ.

МНР-эй уран зурааша Дуламжавын Пушкин ородой агууехэ поэдэй дүрые зураа. Тэрэнь эндэ харуулагдана.

А. С. Пушкинай түрэhөөр 175 жэлэй ойдо

БУРЯАД ОРШУУЛГАНУУД

ПАМЯТНИК

Гараар бэшэ, ураар памятник өөртөө бодхоогооб,
Газардахагүйл тэндэм зоной үер замууд,
Александрийска баханаhаа дээгүүр толгойгоо
Абан омогоор үргэбэ ябууд.
Үгы, үхэн барагдахагүйб — оюун сэдьхэлни
Үнэhэн тоброг хүүрhээмни үлүү наhалха, —
Алтан дэлхэйн үргэндэ гансаханшье шүлэгшын
Амида үлэтэр суутай байхаб.
Агуу Русин аажамаар hураг суумни тарахал,
Али бүхы хэлэн дээрэ алдар нэрым дурдахал...
Мүнөө зэрлиг тунгусшье, славян омог ашашье,
Мүн финнүүд, талын хани хальмагшье.
Хурса уран үгөөр ухаа сэдьхэл hэреэhээрээ,
Хархис үедэ Эрхэ сүлөө магтаhаараа,
Зобон унан тэмсэгшэдтэ хайра эриhээрээ
Зондоо хүндэтэй байхаб наhаараа.
Уймар муулараhаа айнгүй, ямба зэргэ hанангүй,
Уран дуумни, бурханай зарлигаар ябаарай,
Хардалга, магтаалшье ойндоо хадуужа ябангүй,
Хара тэнэгтэй бү арсалдаарай.

ЧААДАЕВТА

Даруу алдар, дуран, найдалда
Дашууржа удаан ябаагүйлди,
Эдир наhанай элдин зугаа
Эртын манан, зүүдэндли hалаа;
Хархис засагай хабшалта зүршэн,
Халуун сэдьхэлэйнгээ ханалаар
Эсэгэ оронойнгоо уряал тэбшэн,
Этигэл хүсэлнай үшөөл бадарhаар.
Илдам дүүхэйдэ дурлаhан хүбүүнэй
Инагаа хүлеэжэ ядаhан мэтээр,
Ургэн ехэ нангин сүлөөгэй
Үе сагые хүлеэнэлди ехээр.
Зүгнэн сүлөөе байhан хадаа,
Зүрхэнэйнгөө сохилон байhан сагта,
Энхэ хүсэлэйнгөө арюун шунал
Эсэгэ орондоо зорюулая!
Этигыш, нүхэр: хэзээш ерэхэл
Эрхэ сүлөөгэймнай золто одон,
Эхэ Росси нойрhоо hэрихэл.
Эзэрхэг засагай эбдэрхэй дээгүүр
Манай нэрэ мартангүй бэшэхэл!

СИБИРЬ ТЭЭШЭ

Сибиринн уурхайн гүн соогуур
Сэдьхэлдээ омогтой тэсэгты,
Хосорхогүйл уйтай ажалтнай,
Холын үндэр бодолтнай.
Газар дорохи найдалнууд
Гай уршагай эгэшэшье hаа,
Зосоотнай баяр түрэхэл,
Зориhон сагтнай ерэхэл:
Сүл каторгын нүхэндэ
Сүлөөтэ дуунайм хүрэhэндли.
Хаалта дабан, танай зүрхэндэ
Хани дуранууднай хүрэхэл.
Түмэр гэнжэнүүд таhаржа,
Түрмэ шоронууд бутаржа,
Эрхэ сүлөө баярлан угтахал,
Эльгэн аха дүүнэртнай
Эртэ hэлмыетнай барюулхал.

Ц. ГАЛСАНОВ оршуулба.

ЗУНАЙ САГ ЕРЭЭ

Хаа хаанагүй зулгэ ногоон хүхэржэ, модоной набшаhан задараад, hэбшээ hалхинда hаршаганан шуугалдаба.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

Цырен-Дулма Дондокова

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДhЭЭ

(Уянга)

Эхэнэрэй зүрхэнэй оёорhоо...

Эхэнэрэй дура сэдьхэл
Эрбээхэйн далидал нимэгэн.
Эрэ хүн, ши мэдэхэ гэбэл,
Энэ сэдьхэл гамнаарай сэгнэн.

* * *

Хүхэ тэнгэриин үүлэтэзгүй hаа,
Хүүемэ хура орохогүйл,
Хүүхэнэй сэдьхэлэй
нээгдээгүй hаа,
Хүбүүн жаргалаа олохогүйл.

* * *

Басаганай зүрхэнэй залние
Багсаажа тааха хүшэр.
Бараан hүнэйн одо мүшэдые
Баранине тоолоhондол хүшэр.

* * *

Бадма сэсэгэй hэбнээндэ
Баяма үдэр аятай.
Басаган хүүхэнэй шэбэнээндэ
Бараан hүни аятай.

* * *

Хандамын hаршаганама
хубсаhандань
hаруулхан мүшэр
нялдашанхай.
Халима сэдьхэл зүрхэндэнь
Халуухан дуран набшалшанхай.

* * *

Үдэшын бүрэнхы байдалтай
Үнихэнэй, хүбүүн нүхэсөөш.
Үдэ жэгүүртэй дурантай
Үндэртэ ниидэхые хүсөөш.

* * *

Хэзээ мүшэтэ hүни
Хэтынш жэгүүртэн
ниидэгшэ ааб...
Хэндэш хэлээгүй дурыеш
Хэн минии дуун гэгшэ ааб...

* * *

Магад, гаврош прическотой
хүүхэн гү...
Мантан гэзэгэтэйнь хүхюухэн
гү...
Али зорёологшонь зохидхон гү...
Абяагүй байгшатайнь зобохо...
гү...

* * *

Мэдэнэгүйш даа, мэдэнэгүйш.
Мэхэтэйхэн басаганда
этигэнэгүй...
Этигэл даа зүрхэндөө
Энэ наhан соохи hүнэhөө.

* * *

Үлзы hайхан дуран тухай
Үгэнүүд хэды хэлэгдээб уг ...
Үүлэгүй тэнгэрн хэды
сэнхиртэ...
Үнгэнь сэдьхэлдэ хэды шэнгэ...
Тэнгэриин уудам гүн
Тэбэнээрш хадхаа hааш
гоожохогүй...
Тэрээн шэнги инаг дуран
Тэнгэриин гүндэл соорохогүй
Дэбэрмэ далай дуран
Дэлхэйн зүрхэнэй долгин лэ.
Хүндэ хүшэрые тэсэхэ
Хүрьhэтэ газарай охин лэ.
Энээнтэй уулзаашьегүй hаа
Эрхэ бэшэ уулзахаш даа.
Тиихэдээ бү мартаарай.
Тэсэл тухайнь hанаарай.
Хуурмаг худалшье энэ тэсэ...
Хубхай энеэдэшье тэсэхэ,
Хутагын эришье тэсэхэ,
Хубигүй үхэлшье тэсэхэ.
Гансал, гансал юумые
Гансал дахин тэсэхэгүйл,
Нангин найдал дурые
Наадалха болоо hаа, тэсэхэгү...
Хара муухай урбалгые
Халуухан зүрхэндөө тэсэхэгү...

* * *

Энэ нангин сэдьхэл
Эрбээхэйн далидал нимэгэн
Эльгэ зүрхэндөө мэдэхэ гэбэл
Эрхэбэшэ гамнаарай сэгнэн.

ШҮРЭ БУГААГ

Уряалынь — буряад
Улаан шүрэ бугааг
Зүүн гарыем шэмэнэ,
Зүүдэл гэжэ бү сэгнэ.
Хари холо ябахадам,
Хараг лэ сэдьхэлhээм гадна
гартам
Ууган буряадайм уранние,
Улаан шүрэ бугаагые.
Сагаан мүнгэн дээгүүр
Сагайм, арадайм hиилүүр...
Нарин уран буряад хүн.
Намтарынь Байгалдаал гүн.
Олые хэлэхын оронДо
Ошотуулха мүнгэн дээр угалза
Уудам таладам, саhан, бурга,
Ута дуун, уяхан урга —
Харгым эдэ ханинар
Халуун зүрхэндэм шадар.
Шэмэг бугаагаа зүүхэдээ,
Сэдьхэлни гэртээ—эндээ.

* * *

Уянгата шүлэг гэхэдэ,
Уулын наагуурхи зэрэлгээнтэй
бү жэшээрэй.
Уярха сэдьхэл гэхэдэ,
Уhатаhан нюдэнтэй
бү жэшээрэй.
Хуби заяан гэхэдэ,
Хурмаста тэнгэритэй
бү жэшээрэй.
Халуун дуран гэхэдэ,
Хабарай hайрамтай
бү жэшээрэй.

* * *

Байгаали, эмгымнай бэлэг,
Басаган, энгэртэш дэлбэр...
Уураг сагаан hүеэ
Угжагүйгөөр үридөө үтэхэ...
Дуранай ехэ дураяа
Дуhал дуhалаар гудамхяагаа...
Энээнhээ үлүү жаргал
Энэ дэлхэйдэ үгы бэзэ?
Шэнэхэн набша дэбдеэд,
Шэжэр нара дэлгээд,
Балшар баатар хүбүүгээ
Бааюулхажа hуубал,
Ондоо hайхан хуби заяан
Огторгой доро үгы бэзэ?
Эхэ, шинии сэдьхэлэй
Энхэрэл эндэhээ эхитэй,
Эхэ хүнэй дуран
Элшэтэ наранhаа шуран.
Харанхы hүниие гиилгэхэ,
hаруул гэрэл үгэхэ.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

1.

haяхан Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо партийна нээмэл суглаан болобо.

Партийна документнүүдые hэлгэлгын хэр ябажа байhан тухай мэдээсэл партиин Советскэ райкомой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Ткачева хэбэ.

Буряадай уран зохёолшодой долоодохи съездын дүнгүүд тухай партийна организациин секретарь, поэт Гунга Чимитов элидхэл хэбэ. Уран зохёолшодой съездын эмхитэйгээр үнгэрhэн тухай элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Уран зохёолшодой зургаадахи съездhээ хойшо табан жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо айхабтар ехэ хубилалтанууд болоно, нилээд олон зохёолнууд бүтээгдээ. Хоёр зуу гаран ондоо номууд хэблэгдэн гараа. Тиихэдэ манай уран зохёолшодой номууд Алма-Ата, Новосибирск, Москва хотонуудта хэблэгдээ. «Буряадай арадай уран зохёолшо», «Буряадай арадай поэт» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд табан уран зохёолшод болон поэдүүдтэ олгогдоо hэн. Мүн республиканска шангууд хэдэн зохёолшодто олгогдоо.

Уран зохёолшод Д. Хилтухин, Ц. Шагжин, Ш-С. Бадлуев, И. Калашников болон бусад энэ суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

2.

Буряадай уран зохёолшодой долоодохи съезд дээрэ шэнээр hунгагдаhан Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүшын заседани haяхан болобо. Буряадай номой хэблэлэй, «Байгал» журналай редакциин, Уран зохёол нэбтэрүүлхэ бюрогой түлөөлэгшэд энэ зүблөөндэ хабаадалсаба.

Республикын Уран зохёолшодой холбооной 1974 ондо хэхэ ажал хүдэлмэриин түсэб энэ заседани баталан абаба.

Тус түсэбэй ёhоор, Буряадай залуу уран зохёолшодой IX конференци-семинар, залуу драматургнуудай семинар (Бүхэсоюзна театрай Буряадай бүлгэм болон культурын министерствэтэй суг), эдир бэлигтэнэй олимпиада (гэгээрэлэй министерство болон багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдтай суг), Усть-Ордын болон Агын национальна округуудта, республикын зарим аймагуудта буряад уран зохёолой үдэрнүүд үнгэрэгдэхэнь. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй залуу уран зохёолшодой семинарта хабаадалсахаяа хэдэн хүн haяар Эрхүү хото мордохонь. Мүн энэ жэлдэ уран зохёолшодой бригада Байгал-Амарай түмэр харгын барилгашадта ошохо. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной байгуулагдаhаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа. Байгша оной август hара соо Украинын уран зохёолой үдэрнүүд Буряадтамнай үнгэргэгдэхэнь.

Уран зохёолой холбооной дэргэдэхи секцинүүдые, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые энэ заседани дээрэ томилон баталба: прозын (В. Корнаков, Д. Эрдынеев), поэзиин (Н. Дамдинов, М. Самбуев), драматургиин (Н. Балдано, Ц. Галанов), хүүгэдэй уран зохёолой (Ц. Дондокова, Ц. Бадмаев), уран зохёолой шэнжэлэлэй (В. Найдаков, К. Балков).

«Уран зохёолой средануууд» үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагдана. Энэ средануууд дээрэ шэнэ зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй, партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалганууд үнгэргэгдэхэ.

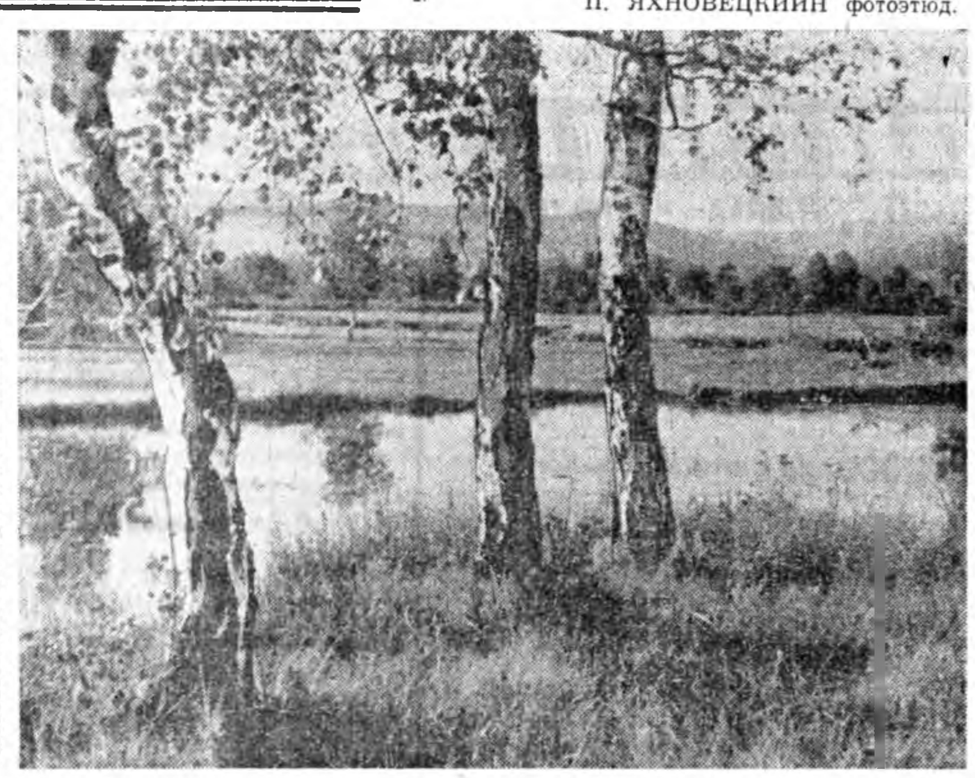
Манай корр.

Буряаднайл

(Дуун)

Замбиин сагаан ододой
Заяанайнь шэжэм холбоhон
Занги дулаан дэлхэйнгээ
Залаа шэмэн оршоhон
Зүрхэн coohoo тобойhон
Зүүнэй ехэ Буряаднайл.
Үндэhэ яhаа хүндэлжэ
Үнэржэhэн орон соогоо
Ажал, дуран, тэмсэлээ
Арьбадхажа жаргаhан
Совет агуу бүлынгөө
Соло дуудаа Буряаднайл.
Наран эрдэниин үршөөл —
Нангин золой толон доро
hарьдаг, тайга, талаяа
hалхи аадарар сүршэhэн
Түмэн үе залгаhан
Түүхээр баян Буряаднайл.

Ш. БАЙМИНОВ.

Баатар **БАТОЕВ.**

ҮДЭШЫН ТАНГО

Саhан ороно.
hонор нюдэнэйш
гэрэл соо
Сэнхир мүшэд
мэтээр унана.
Саhан ороно.
Хөөбэр сагаан
хибэс дээрэ
Хөөрхэн хүлэйш
мүрнүүд үлэнэ.
Саhан ороно.
Сайбар хүшэгын
саагуур шиниим
Сарюун шарай
хайлан арилна.
Саhан ороно.
Гуниг дүүрэн
нюдэнэйш хараса
Гайхан шэртэн
гансааран үлэнэм.

Спорт

РИГЭ. (ТАСС). Нана Александрия шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөнэй түгэсхэлэй уулзалгада хабаадаха нэрэ хүндэдэ хүртэбэ. Хахад финалай наадanda тэрэ оронойнгоо түлөөлэгшэ Марта Шуль гэгшые 5,5:2,5 тоотойгоор шүүгээ. Тэрэ 5 уулзалгада шүүhэн, 2 партидаа шүүгдэhэн, 1 наадanda тэнсэhэн байна.

Мүнөө Кисловодск хотодо Валентина Козловская Ирина Левитина хоёрой хоорондо үнгэргэгдэжэ байhан хахад финалай наадanda илажа гарагшатайнь Александрия түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаха юм.

РИМ. (ТАСС). Ровно хотын штангист Валерий Устюжин Европын түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадахадаа, нэгэдэхи хүндэ шэгнүүртэнэй дунда эрхимлэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ хоёр дахин үргэлгөөр 390 килограмм үрэ дүн харуулаа. Тиихэдэ Валерий түлхин үргэлгөөр дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо — 227,5 килограмм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Барилгын эршые түргэдхэхэ — түрүү бэшэг. «Дүрбэдэхи, тодорхойлхы: мүрысөөнэй ябаса» — суглуулбари. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудтай hунгагшадай уулзалга. Республикын hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хүдэлмэришэнэй мүр» — — А. Куклинай очерк. «hунгуулиие угтуулан» — суглуулбари. Түрэл орондомнай Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда. АПН-эй материалнууд. Э. Сосновскаягай корреспонденци. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Элдэб hонин. АПН-эй материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 13.40 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.10 — «Очевидное — невероятное». 15.10 — «Манай хүршэнэр». А. Родионова «Манай гэрэй дуунууд» (үнгэтэ). 16.00 — «Киевэй хабар» гэжэ искусствын бүхэсоюзна фестивалиин түгэсхэлэй концерт. Киевhээ дамжуулга хэгдэхэ. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.45—19.55—Забhарлалга. 19.55 — В. Панова «Хурим хадаал хурим». Телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 21.30 — «Хани барисаанай ба хүгжэлтын холбоон. СЭВ-эй 25 жэлэй ойдо. 22.00 — Боксоор эдиршүүлэй дунда Европын чемпионат. Киевhээ дамжуулга хэгдэхэ. 22.30 — Эстрадын концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — «Өөрын нютаг» — уран hайханай фильм (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 13.40 — «Собачья жизнь» — Чехословакиин телевидениин мультфильм үхибүүдтэ харуулагдаха. 1—13 серинүүд 15.05 — Эстрадын хүгжэмэй концерт. 15.35 — «12 hара» гэhэн мультфильм үхибүүдтэ харуулагдаха. 16.35 — «Алтан эшелон» — уран hайханай фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — hүүлэй hонин. 13.10 — «Мүнөөдэр — хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй hайндэр». СССР-эй хүнгэн промышленностиин министр Н. Н. Тарасов үгэ хэлэхэ (үнгэтэ). 13.25 — Үхибүүдтэ — «Хонхохон» гэhэн театр (үнгэтэ). 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.50 «Хүгжэмтэ киоск». 15.20 — Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.20 — «Совет ороной үхибүүд». «Олон түмэнэй оюун бэлиг» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). Уран зохёолшо В. Пяткявичюс оролтын үгэ хэлэхэ. 16.55 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоhон хүгжэмтэ программа. 17.25 — Уласхоорондын панорама. 17.55 — «Би ба минии хүршэнэр» телевизионно уран hайханай фильм (үнгэтэ). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30—19.40 — забhардалга. 19.40 — Уhа ру... дэбхэрэлгээр СССР-эй ку... гай түлөө мүрысөөн. Вол...градhаа дамжуулга хэгдэ... 20.10 — СССР-эй арадай а...тистка Г. С. Уланова... ССР Союзай Ехэ театр... наадажа эхилhээр 30 жэл... ойдо зорюулагдаhан да...жуулга хэгдэхэ (үнгэ...

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ...

13 час 40 минута... эхилхэ.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕ...**

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной июниин 8. 4-дэхи хуудаhан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03435. Заказ № 00...